

Mala mucha bou palu

de belevingswereld en het normen- en waardenstelsel van jongeren op Curaçao en Bonaire

Curaçao, 2003
Opdrachtgever:
Auteur:

Federatie Antilliaanse Jeugdzorg
Adinda de Vries

Balor di tin balor

*Lanta para pa balor
para firme pa balor
balor di por ta mucha
balor di ser adulto
balor di ser tradishonal
balor di ser ehèmpel*

*Balor pa rechasá
destrukshon di kurpa i mente
balor t'un gran balor
si kontaminá ambiente
ku rèspèt e bon kustumber.*

*No bisa ta fèrfelu
ta kos k'a bai f'oi moda
balor i bon manera
n'sa bai fo'i tera.*

*Maske bientu supla
aunke kuantu tempestat
kana firme ku balor
krusa 'ola fuerte
subi seru haltu
pero semper yen'balor*

*Lanta para ...
grita...
sklama...
sufri...i lucha...
balor di ser humano
bo balor, nos balor
tin balor di tin balor.*

Outor: Rubia M. Britt

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	5
Verantwoording	5
Onderzoeksvraag	5
Doelgroep	6
Onderzoeksdoelen	6
Werkwijze	6
Het verzamelen van gegevens en informatie	6
Analyse en verwerking	7
2. Achtergrond	9
Introductie	9
De Antilliaanse identiteit	9
De identiteit van de jongeren	10
De opvoeding	11
De invloed van de economie	13
Veranderende sociale systemen	14
De afkomst	15
De invloed van de godsdienst	16
3. Jongeren met weinig scholing	19
Introductie	21
Jongeren aan het woord	22
Conclusie	23
4. Tienermoeders	27
Introductie	29
Jongeren aan het woord	30
Conclusie	32

5.	<i>Jongeren en drugs</i>	35
	Introductie	37
	Jongeren aan het woord	38
	Conclusie	43
6.	<i>Jongeren en criminaliteit</i>	47
	Introductie	49
	Jongeren aan het woord	50
	Conclusie	54
7.	<i>Algemene conclusies</i>	57
	De communicatievorm en structuur	57
	De vorming	58
	Consumeren versus creëren	58
	Materialisme en de eisen van een moderne samenleving	59
	Kennisoverdracht en traditie	60
	Dualistisch wereldbeeld... gespleten karakter	61
	Het profiel van de Antilliaanse jongeren	63
8.	<i>Eindconclusie</i>	67
9.	<i>Aanbevelingen</i>	69
10.	<i>Appendix</i>	73
	Uitwerking workshop 20 juni 2002, Vormingscentrum Santa Rosa, Curaçao	73

1. INLEIDING

Verantwoording

Daar het allereerst de opzet is om de belevenisereld van Antilliaanse jongeren in beeld te brengen, is tijdens het onderzoek en de uitwerking ervan ervoor gekozen om in de eerste plaats jongeren zelf aan het woord te laten. Vanuit deze informatie zijn een aantal omgevingsfactoren naar voren gekomen welke een directe invloed hebben op de leefwereld van deze jongeren. Dit betreft diverse punten die ieder voor zich onderwerp van studie kunnen zijn. Binnen deze context worden ze kort behandeld en geanalyseerd vanuit de aangedragen informatiebronnen. Deze informatiebronnen beperken zich tot de mondelinge en schriftelijke overdracht van de geïnterviewde jongeren en de informatie die de sleutelinformanten werkzaam met de jeugd hebben doorgegeven. Dit is aangevuld met observatie en analyse. Aangezien het wetenschappelijke gehalte van een perceptieonderzoek afhangt van de vertolking uit de directe bron, in deze de beschreven doelgroep, heb ik ervoor gekozen om geen literatuurstudie te doen, maar de perceptieweergave louter te baseren op verbale uitwisseling. Hierbij pretendeer ik niet een uitzondering te vormen op het gegeven dat net als in elk ander wetenschappelijk onderzoek de analyse en interpretatie gebonden zijn aan de subjectiviteit van de onderzoeker. Mijn streven is om zo waarachtig mogelijk de beleving en perceptie van een groot aantal jongeren weer te geven. Tegenstrijdigheden zijn hierbij onvermijdelijk. Onnodige herhalingen zijn zoveel mogelijk weggelaten. In tegenstelling tot een kwantitatief onderzoek kan aan de uitspraak van een persoon geen andere conclusies verbonden worden dan dat dit de mening is van een persoon. Wel heb ik geprobeerd, als het gaat om vaak herhaalde meningen en uitspraken dit erbij te vermelden. Gegevens omtrent het aanbod in de jeugdhulpverlening zijn te vinden in *het aanbod gericht op perspectief verbetering van jeugdigen op de Nederlandse Antillen / FAJ*. Een kwantitatief onderzoek op het gebied van de belevingswereld van de jeugd is enkele jaren geleden door de Task Force Antilliaanse Jongeren uitgevoerd. Er is niet getracht om een wetenschappelijke theorie te staven noch te weerleggen.

Waar gemakshalve de Antillen vermeld staat wordt Curaçao en Bonaire bedoeld. Alleen als iets specifiek voor Curaçao of Bonaire geldt staat er Curaçao of Bonaire.

Onderzoeksvraag

Wat is de perceptie van jongeren in een achterstandssituatie op de Antillen.

- Hoe staan ze ten opzichte van zichzelf, hun omgeving, hun mogelijkheden en hun ambities?
- Hoe ervaren ze zelf hun problemen?
- Welke oplossingsrichtingen geven zij aan?
- Vanuit welk referentiekader worden keuzes gemaakt?
- Wat zijn de heersende normen en waarden binnen dit referentiekader?

Doelgroep

Jongeren tussen 15 en 25 jaar op Curaçao en Bonaire die in een achterstandssituatie zitten.

- Jongeren met een lage opleiding of niet afgeronde opleiding.

- Jonge tienermoeders.
- Jongeren die met drugs in aanraking zijn gekomen, als gebruiker en/of handelaar.
- Jongeren die in de criminaliteit terecht zijn gekomen
- In de praktijk is er meestal sprake van een combinatie van bovenstaande factoren. In totaal zijn er rond de 125 jongeren geïnterviewd. Veelal zijn ze benaderd via jeugdhulpinstellingen, lidorganisaties van de Federatie Antilliaanse Jeugdzorg (FAJ).

Onderzoeksdoelen

- Het vergroten van het inzicht in de beleveniswereld van jongeren tussen de 15-25 jaar die in een achterstandssituatie verkeren op de eilanden Bonaire en Curaçao.
- In het bijzonder waar het de besluitvormingsprocessen en keuzemogelijkheden betreft van deze doelgroepen.
- Inzicht verwerven in de genderverschillen binnen de verschillende doelgroepen. Het begrip gender wordt toegepast, zowel in het verschil van perceptie tussen de verschillende geslachten, klassen en generaties. Waarbij op de laatste ter verheldering van het tijdsbeeld de meeste nadruk is gelegd.
- Inzichtelijk maken van vanuit welk referentiekader, waarden en normenstelsel jongeren hun omgeving beoordelen en van uit welke ze beslissingen nemen.

Werkwijze

Het verzamelen van gegevens en informatie

Interviewtechnieken

De interviews zijn semi-structureel. Per doelgroep is een aangepaste vragenlijst voorgelegd. Er zijn individuele en groeps gesprekken gevoerd, formeel en informeel. Bij de georganiseerde gesprekken werd aan het begin van het interview eerst het onderzoeksdoel verduidelijkt. Om de openheid te vergroten werd de anonimiteit gewaarborgd en gezegd dat het niet de bedoeling is om tegen hun zin te antwoorden. Ook werden alleen die vragen gesteld waarvan de interviewer ook bereid zou zijn om die te beantwoorden. Daarbij werden echter lastige vragen niet vermeden.

Jongeren kregen zelf ook de gelegenheid om vragen te articuleren en deze aan elkaar te stellen. Aan het eind van de groeps gesprekken werd door jongeren individueel een persoonlijke vraag op papier gezet waarbij anderen uit de groep advies konden geven.

Observaties

Het meenemen van observaties in de analyse. Dat wil zeggen het tussen de woorden in beluisteren van wat gezegd wordt, het analyseren van de intentiegraad; hoeverre is men

bereid mee te werken en op wat voor wijze. Het identificeren van die zaken die wel een rol moeten spelen maar niet genoemd worden. En een totaalbeeld proberen te vormen uit alle kleine en minder opvallende observaties in de dagelijkse omgang.

Het verzamelen van beeldmateriaal voor video

Tijdens het onderzoeksproces zijn belangrijke delen gefilmd. Ook hierbij is ervoor gekozen om jongeren waar mogelijk te betrekken: door hen zelf te laten interviewen, filmen, en mee organiseren. De video zal als ondersteunend voorlichtingsmateriaal dienen bij het onderzoeksrapport.

Analyse en verwerking

Bij de analyse en de verwerking van de verzamelde gegevens ben ik zoveel mogelijk uitgegaan van het objectief inzichtelijk maken van wat me aangedragen is. Maar natuurlijk gebeurt dit vanuit mijn eigen referentiekader. De draagwijdte van een bewering laat zich alleen raden door het samenbrengen van meningen en ideeën. Daarbij doet de mening van een individu niet onder voor de mening van een ander individu noch voor die van de massa. In de verwerking is daarom zoveel mogelijk het gehele verhaal van de vertellende persoon meegenomen in plaats van fragmenten te verwerken om een betoog te onderbouwen. Zo wordt ook de integraliteit van de verschillende factoren die van invloed zijn inzichtelijk. Ook de achtergronden zijn aan de hand van de gesprekken samengesteld.

Realiteit en betekenis worden geproduceerd. Ze kunnen alleen kenbaar gemaakt worden middels het gebruik maken van de mogelijkheid tot representatie - 'Stuart Hall'

Alles wat cursief gedrukt is, is geciteerd door ofwel jongeren of sleutelinformanten. Als het een sleutelinformant betreft staat dit apart vermeld met (*si*)

2. ACHTERGROND

Introductie

Discussies over vervagende normen en waarden van de jongere generatie zijn van alle tijden en plaatsen. Elke nieuwe generatie staat voor de uitdaging om nieuwe maatstaven te vinden en te gaan gebruiken die passen bij het nieuwe tijdsbeeld. Een voorbereiding op de tijd waarin zij de taak van de ouderen overnemen en het gezicht en de inrichting van de maatschappij gaan bepalen. Onbegrip en wrijving voortkomend uit deze generatieverschillen zijn ook universeel. Maar de aard van deze uitdaging en de mate waarin hierop geanticipeerd wordt, naast de keuze - en ontplooiingsmogelijkheden zijn per plaats en per tijdsperiode verschillend.

De omgeving waarin Antilliaanse jongeren opgroeien is een gevolg van de keuze van de samenlevingsvorm die vorige generaties hebben gemaakt. De verantwoordelijke - opdracht- die deze jonge Antillianen hebben is om binnen de gegeven omstandigheden zo goed mogelijk binnen de samenleving te functioneren en zodoende hun leven en omgeving verder te ontwikkelen.

Om dat op een positieve manier te kunnen doen, moet er wel aan een aantal voorwaarden voldaan worden. Zoals het besef van deze verantwoordelijkheid en het gevoel dat je invloed kan uitoefenen op je omgeving. Dit vooraf gegaan door de mogelijkheid tot het nemen van deze verantwoordelijkheden en de beschikking over zowel de financiële als morele middelen die aansluiten op de behoeftes voor groei en ontplooiing. Erkenning van je inbreng en beloning voor geleverde prestaties zijn nodig om motivatie en vertrouwen te kunnen bewaren. En een zichtbaar en haalbaar toekomstperspectief is nodig om in je handelingen te blijven geloven. Al deze waarden - verantwoordelijkheid, ontplooiingsbehoefte, erkenning, motivatie, vertrouwen, visie en geloof etc.- zijn variabel en aangepast aan de mogelijkheden die de maatschappij biedt en de eisen die ze stelt.

Daarom strekt een analyse van de jongerencultuur verder dan de doelgroep, het vertelt ons iets over de nabije toekomst en houdt tegelijkertijd een spiegel voor uit het verleden.

Of zoals een jongere het zei; *ze verwachten van ons dat we gehoorzaam zijn aan hun waarden, maar we moeten ons ook voorbereiden op de toekomst.*

De Antilliaanse identiteit

Op de vraag 'wat kenmerkt de Antilliaanse identiteit?' komen de volgende antwoorden naar voren. We zijn afkomstig van een eiland en mensen van een eiland hebben een eilandmentaliteit. Doordat het eiland aan alle kanten door water wordt begrensd ontstaat een gevoel van beperking en isolatie, het idee dat er niets meer te ontdekken valt behalve door weg te gaan. Soms ook wordt gesteld dat het gevoel van begrenzing leidt tot een vorm van bekrompenheid of een in zichzelf gekeerd zijn. Van een gemeenschappelijk Antilliaanse identiteit is geen sprake. De Bovenwinden zijn in geografisch zowel als cultureel oogpunt te ver verwijderd van de Benedenwindse eilanden. Men identificeert zich met het eiland van herkomst, de staatsinrichting heeft verder weinig invloed op de identiteitsvorming. Curaçao en Bonaire, -ook wel de zustereilanden genoemd - zijn nog het meest verbonden door de verspreiding over beide eilanden van familiebanden.

Maar de bewoners van de ABC-eilanden zullen zich in de eerste plaats vooral Arubaan, Curaçaoënaar of Bonairiaan voelen.

Een ander antwoordt dat veel jongeren geven op de vraag wat kenmerkt de Antilliaanse cultuur is de warme en hartelijke manier waarmee met elkaar wordt omgegaan en waarmee buitenlanders worden ontvangen. Maar ook hier staat paradoxaal weer tegenover de geslotenheid die het moeilijk maakt om buiten de eigen kring, -de bestaande groepen in de society- een plaats te krijgen en geaccepteerd te worden. Men zou kunnen concluderen dat de hartelijkheid en openheid uitingsvormen zijn, waarna men al snel kan stuiten op een afweerschild dat de eigen familie of sociale groep moet beschermen tegen invloeden van buiten. Door het kritische zelfbeeld dat heerst van Curaçaoënaars over Curaçao, worden ook de andere sociale lagen uit de bevolking van het eigen eiland met 'dit buiten' beschouwd.

Curaçao zit in een veranderingsproces tussen twee sociale leefsysteem. Het individuele maatschappijstelsel verdringt steeds meer het gemeenschapsleven. Omdat het sociale leven en het functioneren binnen groepsverband zo'n wezenlijk deel uitmaken van de Curaçaoëse identiteit gaat dit proces gepaard met een identiteitscrisis. Of zoals een buschauffeur zich beklagde over zijn collegae *'ik heb altijd voor hen klaargestaan maar als ik hun nodig heb zijn ze er niet, in deze tijd denkt iedereen alleen aan zichzelf, daarom help ik ook niemand meer'*. Door dit soort frustraties en aanpassingen van het eigen gedrag daarop, ontstaat een zelfversterkend mechanisme dat leidt tot een verdere individualisering.

De identiteit van de jongeren

Jongeren voelen zich in de eerste plaats kind van hun eiland. Kind omdat de band met de geboortegrond is als de band tussen een moeder en een kind, kind ook omdat het de gewoonte is om lang als kind gezien wordt. Tot je 25ste en zelfs 30ste kunnen ouderen de jongeren- maar ook jongeren zelf- zich als een kind beschouwen. De term 'kinderen' wordt voor en door de doelgroep van 15- 25 jarigen vaker gebruikt dan de term 'jongeren'.

Eiland omdat men zich vooral Curaçaoënaar of Bonairiaan voelt gevolgd door het Nederlands respectievelijk Antilliaan en Zuid-Amerikaan zijn. De identificatie met voorbeeldfiguren richt zich ook grotendeels op lokale helden, vooral in de sport. Of vaker nog op een persoon uit de nabije omgeving, de moeder of iemand anders van wie de levenswijze bewondering heeft gewekt. Een enkele keer wordt een internationaal bekend persoon genoemd, zoals Oprah Winfrey. In de kleding en de muziekkeuze is de Amerikaanse invloed duidelijk. Maar een Amerikaans georiënteerde jongerencultuur zoals die in de grote steden van West-Europa wel duidelijk aanwezig is komt op Curaçao en Bonaire voornamelijk via Nederlandse invloeden pas binnen. In vergelijking met deze wordt in het gedrag, de taal en de omgangsvormen toch relatief weinig gekopieerd van andere culturen.

De liefde voor Curaçao en Bonaire uit zich in de liefde voor de eigen taal, de liefde voor de eigen meisjes bij de jongens (vaak genoemd) en omgekeerd (minder vaak genoemd), de waardering voor de warme manier waarop met elkaar wordt omgegaan, de feesten en de zwempartijen op de stranden en de baaien.

Er is een duidelijke groepscultuur. Maar mogelijkheden van uitwisseling onder jongeren zijn vaak wijkgebonden, door de beperkte transportmogelijkheid spelen georganiseerde activiteiten zich vaak binnen dezelfde buurt af, zo ontstaat ook een wijkgebonden identiteit.

Terwijl Curaçaose jongeren zichzelf omschrijven als levensgenieters, maar ook agressief en impulsief, beschrijven de Bonairiaanse jongeren zichzelf als rustig, afwachtend en volgzaam. Naast de vele kanttekeningen hebben jongeren toch waardering voor het leven op Curaçao en Bonaire. *We zijn mooie mensen in een mooie natuur, spontaan proberen we ergens te behoren.* In weerwil van deze poging hebben jongeren geen duidelijke plaats toegekend gekregen binnen de maatschappij. Er wordt hun een ontvangende rol toegekend en er wordt weinig initiërend en organiserend vermogen van ze verwacht. Ook bij het uiten van een mening wordt meer verwacht dat ze luisteren dan dat ze een eigen mening neerzetten. Aan de andere kant wordt de jeugd onmondigheid verweten.

Als je je eigen mening wilt vertellen dan wordt dit door ouderen uitgelegd als vrijpostigheid, brutaliteit, het ontbreken van respect. Maar onze ideeën passen zich aan bij de tijd; normen en waarden zijn net als mode. Wij lopen ook niet meer met hoofddoeken en hoeden rond, er is nu een andere mode en die heet; zelfstandigheid. We moeten wel zelfstandig worden want we bereiden ons voor op de toekomst. Veel jongeren willen naar Nederland komen en daar zal je het toch ook zonder je familie moeten redden. Als de jongeren identiteit onder een noemer samengevat zou moeten worden, dan zou dit het belangrijkste kenmerk genoemd kunnen worden, de zoektocht naar onafhankelijkheid; onafhankelijkheid van de morele en financiële ondersteuning van de familie, onafhankelijkheid van de stigmatisering en de negatieve beeldvorming over de jeugd en de onafhankelijkheid van de oude opgelegde normen en waardepatronen.

Dit proces is voor velen nog niet zo ver ontwikkeld dat men kan spreken van een duidelijk geprofileerde jongerenidentiteit. Het is een zoektocht die inherent is aan de leeftijdscategorie van de doelgroep maar die door een veelvoud aan factoren versterkt wordt. De factoren met de grootste invloedssferen op de identiteitsvorming zoals deze tijdens het onderzoek naar voren kwamen zijn de volgende; de opvoeding, de economie, het sociale systeem, de afkomst en de godsdienst.

De opvoeding

Om een samenleving te kunnen analyseren, noodzakelijk voor het kunnen begrijpen van de plaats van jongeren binnen die samenleving, is het belangrijk om de twee fundamentele relaties onder de loep te nemen. Deze zijn; de man / vrouw relaties en de ouder / kind relatie, ondanks langdurig empirisch onderzoek kan ik nog steeds over de eerste geen zinnige uitspraak doen, over de ouder/ kind relatie het volgende;

De ouder- kind relatie beperkt zich meer en meer tot het directe gezin en daarmee in een groot aantal gevallen ook tussen de moeder en het kind.

Waar vroeger een kind vooral als een zegen werd gezien ligt de nadruk nu meer op de zorg. Zoals in elke moderne maatschappij met de eisen die daarmee verbonden zijn is het groot brengen van een kind erg kostbaar geworden. Dit heeft ook met de verschoven waarden te maken. De zorg en opvoeding van een kind was vroeger een gedeelde verantwoordelijkheid binnen een groter familieverband en deze verantwoording ligt nu voornamelijk op de schouder van de ouder(s).

De familie eenheid is naar de achtergrond geraakt iedereen leeft zijn eigen leven, zowel ouders als jongeren.

Veel ouders hebben de neiging om de nadruk te leggen op wat niet goed is. Het zit in het opvoedingspatroon om streng af te keuren als een kind iets niet goed doet. Maar vaak krijgt het kind weinig aanmoediging als het iets wel goed doet. Door de nadruk op het negatieve te leggen kan dit sommige kinderen juist aanzetten om het verkeerde te doen omdat daar de meeste aandacht naartoe gaat. Een ander kind zal juist dwangmatig goed willen blijven doen op zoek naar de ontbeerde bevestiging. Een kind kan ten overstaan van andere kinderen als negatief voorbeeld worden genomen. Dan wordt deze niet aangesproken op zijn gedrag maar op zijn persoonlijkheid. *Hij is een mala mucha* -een slecht kind- wordt dan gesteld in plaats van 'hij heeft dit verkeerd gedaan, hij had het anders moeten doen'. Het belang van de invloed van de familie en de goedkeuring van de familie neemt vaak een grote rol in bij het maken van beslissingen.

De opvoeding is vaak autoritair, door tijdsdruk en uit angst dat een kind niet goed zal presteren wordt een strenge opvoeding aangewend.

De gezochte onafhankelijkheid van jongeren ten opzichte van hun ouders staat in contrast met het feit dat de afhankelijkheid in realiteit tot op een latere leeftijd groter is dan vroeger. Vroeger was men door minder hoge eisen op veel jongere leeftijd al in staat om voor zichzelf of een eigen gezin te zorgen. Nu is de afhankelijkheid in de kindertijd groter en gaat deze tot latere leeftijd door. Dit vindt men al terug in de dagelijkse routine. Veel jongeren zijn afhankelijk van het wegbrengen met de auto door hun ouders. *Vroeger liepen we uren naar school, maar nu is men noodzakelijkerwijs afhankelijk van de ouders om per auto naar school, sportverenigingen etc gebracht te worden.*(si) Voor de kinderen van die ouders die door geld of tijdgebrek hier niet toe in staat zijn is de bewegingsvrijheid erg beperkt. De waarde waarmee de vorige generatie werd opgevoed waren meer gericht op het accepteren van wie je bent als persoon in de maatschappij en op een innerlijke groei *'Je wordt geboren als een stuivertje en je sterft als een stuivertje. We hadden niet alles maar we waren gelukkig'. Maar we hebben nu bepaalde dingen verloren laten gaan, waar er vroeger de nadruk lag dat je je kinderen opvoedt om een goed mens te worden, maar na de boem wilde iedereen daarvan mee genieten, en toen werden de normen verlegd van 'je bent als je veel bent'- als goed mens; eerlijk, integer en met respect voor je naasten naar 'je bent als je veel kan; in de zin van dure dingen kopen en doen'. Vroeger waren we rijk aan vrienden die er waren om elkaar te helpen Als je een huis wilde bouwen deed je dat samen met je vrienden, nu moet je een aannemer betalen*(si).

Vaak doen meisjes het relatief beter op school dan jongens. Ook komen ze minder vaak met criminaliteit en drugsgebruik in aanraking. Ze hebben minder moeite in het nemen van verantwoordelijkheid. Dit ligt waarschijnlijk aan de opvoeding waar meisjes ook vroeg leren verantwoordelijkheid te dragen; door het doen van huishoudelijke taken of het oppassen op jongere broertjes of zusjes. Een andere uitleg is dat meisjes zich identificeren met hun moeder die in veel gevallen zelf ook weer de meest verantwoordelijke rol in het gezin draagt. Als er een vaderfiguur in het gezin ontbreekt is het voor een jongen moeilijk om te bepalen welke rol en verantwoordelijkheid hij op zich moet nemen. Een derde reden kan zijn dat door eeuwenlange noodzaak van het bewaren

van kracht en evenwicht om als spil van het gezin te kunnen blijven functioneren de vrouw een kracht heeft weten te ontwikkelen die ook genetisch overdrachtelijk is. In ieder geval heeft de vrouw een grotere zekerheid van haar rol in de maatschappij, er is duidelijkheid over de verwachtingen die men over haar heeft; ze moet eenvoudig alles kunnen.

De ouders van nu zijn zelf vaak opgevoed met beperkte communicatie tussen henzelf en hun opvoeders en zijn daarom niet bekend met een open en overdrachtelijke opvoeding. Communicatie kan beperkt zijn tot het overbrengen van wat hoort en wat niet hoort. Wat mag en wat niet mag. Maar een vorm van communicatie waarbinnen kennis en kunde overgedragen werden en waar begripvorming zich kon ontwikkelen ontbrak grotendeels. Pas in deze generatie is dat een probleem geworden. In eerdere tijden kreeg de jeugd toch wel hun kennis door omdat ze aanwezig waren als volwassenen onderling bijeenkwamen en er gediscussieerd werd. Doordat in de vorige generatie echter ook de vrouwen in grote getale buitenshuis ging werken werd ook deze vorm van kennisoverdracht beperkt. Jongeren klagen vaak dat ze weinig ondersteuning hebben gekregen bij keuzes die ze moesten maken in het leven. Velen geven aan over een grote vrijheid te beschikken. Maar ook teveel vrijheid in die momenten waar ze liever grenzen of ondersteuning hadden gekregen.

Ik krijg wel veel vrijheid van mijn ouders. Ik zou mijn kinderen ook veel vrijheid willen geven, maar ik zou ook met ze praten, zodat ze weten wat ze moeten doen.

Ik wil mijn kinderen dezelfde vrijheid geven die ik ook heb gekregen, maar daarnaast leer ik ze ook wat discipline is, dan hoeven ze niet overal zelf achter te komen.

Ik zal mijn kinderen minder vrijheid geven want het is in deze tijd erg gevaarlijk.

De invloed van de economie

Sinds de economische recessie in de jaren '80 zijn de economische en sociale omstandigheden steeds verder achteruit gegaan. Door de prijsstijgingen is de afhankelijkheid van derden groter geworden. Dit kan vorm krijgen in een docententeam dat broodmaaltijden verzorgt, familieleden die extra koken. Toch lenen de sociale structuren zich steeds minder voor dit soort ondersteuning. De 30 mei revolutie in '69, maar ook de vrouwenemancipatie, gevolgd door een tijd van relatieve economische welvaart hebben een radicale ommekeer in de sociale structuren teweeggebracht.

Veel van de ouders van de jongeren van nu zijn opgegroeid in een schijnwelvaart. In de tijden van economische voorspoed was het makkelijk om aan werk te komen; ook zonder een opleiding. En door hypotheekleningen lag een eigen huis binnen het bereik van velen. Het ambitieniveau kwam steeds hoger te liggen. En zoals dat gebruikelijk is in elke cultuur, leefde ook bij deze generatie de veronderstelling en de hoop dat de kinderen het nog beter zouden krijgen dan dat ze het zelf hadden. Maar juist het ambitieniveau, de werk- en tijdsdruk, het feit dat vaak beide ouders werkten ging vaak ten koste van de aandacht die het kind kreeg. Dit gepaard met het gebrek aan voor iedereen toegankelijke activiteiten en andere sociale voorzieningen voor de jeugd resulteerde erin dat veel jongeren de vrijheid hadden om hun tijd zonder toezicht in te richten.

Na de economische recessie is de koopkracht gedaald maar het welvaartspeil gestegen. Dit veroorzaakt een pressie op de consument die tracht mee te draaien op het neergezette

niveau van de levensstandaard. Het verschil tussen de beschikbare financiële middelen en het handhaven van een welvaartsniveau dat daarboven ligt wordt in verschillende socio-economische studies uitgelegd als een vorm van materialisme; gevoed door de eerezucht om zich beter voor te doen dan men zich kan permitteren. Zonder afbreuk te doen aan deze gevolgtrekkingen wil ik daar aan toevoegen dat het stijgen van het consumptieniveau, het competitieve gedrag en het volgen van de materiele verworvenheden die de vooruitgang te bieden heeft, inherent zijn en zelfs doelstelling zijn van de heersende wereldeconomie. Daarom mijn kanttekening bij de veelgehoorde constatering of deze geneigdheid tot materialisme en het vasthouden aan een vroeger verantwoord welvaartspeil typisch Antilliaanse kenmerken zijn of dat dit de kenmerken zijn van een modern land na een langdurige economische recessie. Vergelijkbare studie met een land als Argentinië zou hierop nieuw licht kunnen werpen. Ook vergelijkingen met economisch systemen op macroniveau geven dezelfde tendensen weer. Sinds de toepassing van het Structurele Aanpassing Programma (SAP) zijn een negatief saldo op de betalingsbalans en overheidsschulden teruggedrongen. Daar staat tegenover dat de leningsvoorwaarden gesteld door het IMF zoals de devaluatie van de munteenheid en subsidiebezuinigingen in de sectoren educatie, zorg en hulverlening nu al merkbare negatieve gevolgen hebben voor die economische actoren die straks de economie draaiende moeten houden, namelijk de jeugd. Bezuinigingen voorbij een bepaald punt kunnen op korte termijn voordelig schijnen maar zijn met het oog op de toekomst niet verantwoord. Een andere belangrijke invloed op de leefwereld van de jongeren is het smalle middenkader. Behalve dat hierdoor weinig werkgelegenheid voor jongeren is, ontbreekt het voor jongeren aan de onderkant van de samenleving ook aan rolmodellen. Met het ontbreken van een middenkader is er in de perceptie van de jongeren alleen de keuze tussen rijk of arm.

Veranderende sociale systemen

Een aantal typisch Antilliaanse gebruiken is de afgelopen 40 tot 50 jaar in onbruik geraakt. De voornaamste reden is dat de oorspronkelijke kennisoverdrachtstructuur door de veranderende economisch / sociale systemen weg is gevallen.

De nieuwe mogelijkheden om in de olie en andere bedrijven binnen de industriesector vooruit te komen bracht een nieuwe mentaliteit, een nieuwe manier van denken met zich mee. Wat nieuw was werd aangenomen en het oude werd verworpen. Dit gold ook voor de kennis die de oudere mensen uit die tijd bezaten. De ouderen zelf voelden zich vaak overbodig en geloofden vaak zelf dat hun kennis niet meer van waarde was in het nieuwe wereldbeeld. Alles wat oud of oorspronkelijk was werd afgedaan en verworpen. De ouderen gingen ervan uit dat de jongeren het wel beter zouden doen dan zij zelf. En de jongeren zagen ook niet meer de noodzaak om zich te laten onderwijzen uit oude kennisbronnen. Deze noodzaak verdween ook deels daadwerkelijk toen de oude beroepen wegvielen. De kennis die gepaard gaat met het houtskool, -en kalkbranden en de beplanting van de kunuku, verdwijnt met de noodzaak om de kennis in de praktijk te brengen.

De beroepen die nog wel van ouder op zoon worden overgedragen zijn de visserij (Bonaire en Boca Sami, Curaçao) en tot voor kort ook diegene die werkzaam zijn in de bouw (Bonaire). Zoons van bouwvakkers die de technische school hadden doorlopen en

zich hadden kunnen specialiseren begonnen vaak een eigen bedrijf. Zo had je baksteenfabrieken, loodgieterbedrijven etc., die gerund werden door jonge mensen die op hun 20ste / 25ste al een tiental mensen in dienst hadden.

Maar deze bedrijven waren niet kapitaalkrchtig genoeg om te investeren tijdens de periode van automatisering. Subsidiemogelijkheden waren ook niet aanwezig. Na verloop van tijd zijn met name op Bonaire behoorlijk veel door Bonairianen gerunde bedrijven overgenomen. De bouw is nu in handen van een klein aantal buitenlandse bedrijven waarbij de Bonairiaanse vakmensen als onderaannemers kunnen werken. Door de aard van andere beroepen is kennisoverdracht van ouder op kind beroepsmatig niet meer mogelijk. Dit is niet alleen van invloed op de werkgelegenheid, maar ook op de communicatie tussen de generaties. Een belangrijke noodzaak voor communicatie tussen de generaties valt hiermee weg, zonder dat daar een andere communicatievorm voor in de plaats is gekomen. Vele jongeren op Curaçao en Bonaire geven aan dat ze door hun ouders niet genoeg geïnformeerd en voorbereid worden op de toekomst.

De afkomst

Jongeren hebben veelal slechts beperkte kennis van hun verleden. De geschiedenis van de Antillen maakt onderdeel uit van een belangrijk keerpunt in de geschiedenis van de mensheid. Het is het eerste moment geweest waarbij gelijktijdig drie continenten betrokken waren en waarbij de grootste transactie aller tijden heeft plaatsgevonden. Deze gegevens zijn van blijvende invloed geweest op de verdere ontwikkelingen van de drie continenten.

Voor de Nederlandse Antillen zijn zowel de band met Afrika als de band met Nederland een deel van de gemeenschappelijke geschiedenis en daarmee met de identiteitsvorming van jongeren. De huidige band met Afrika ligt vooral op het culturele, spirituele en genetische vlak. Die met Nederland is meer fysiek, socio-economisch en staatsrechterlijk -met het delen van een koninkrijk-. Maar ook emotioneel in de breedste zin van het woord. Binnen de huidige banden wordt weinig ruimte gegeven aan kennisuitwisseling op grond van het delen van de gemeenschappelijke identiteit. Deze identiteitsontwikkeling, gebaseerd op een gedeelde geschiedenis, wordt vanuit de relatie Antillen - Nederland bemoeilijkt door een belangrijk stuk onverwerkt verleden. Vanuit de kant van Nederland wordt daar te weinig mee gedaan, onwetendheid, desinteresse wellicht voortkomend uit de angst voor een confrontatie en de schuldvraag vanuit het verleden? Mijns inziens is het vellen van een oordeel niet relevant maar zou deze (onbewuste) angst ondergeschikt moeten blijven aan de noodzaak van een breed gedragen publiekelijke stelling name waarin het verleden een plaats krijgt en waarin op basis van gelijkwaardigheid meer ruimte is voor overleg over de vraag waar de verantwoordelijkheden liggen en hoe deze verdeeld gaan worden in de toekomst. Hierbij is het van belang om zowel de mening van de ouderen mee te nemen als de visie van de jongeren uit Nederland en de Antillen.

Maar ik loop hier op de zaken vooruit, om terug te gaan naar de relatie met de afkomst. Het is weinig zinvol om de band van de Antillen tot Afrika te romantiseren noch te onderschatten. De band met Afrika is alleen belangrijk voor diegene die belang stellen in de origine. Nu wordt afkomst vaak alleen bepaald door de kleur zonder dat jongeren veel kennis hebben genomen over de achtergronden. Het zwart zijn wordt geassocieerd met

het slavernijverleden en de slavernij weer geassocieerd met Afrika. Deze eenzijdige interpretatie verklaart de afstand die een deel van de jongeren wil bewaren naar hun verleden. In plaats van het verleden en daarmee de afkomst te onderzoeken en een plaats te geven in de identiteitsvorming wordt vaak getracht om het verleden te vergeten.

Op de vraag 'wat de slavenhutten voor Bonaire betekenen' antwoordde een meisje '*het is vooral een toeristische attractie*', voor ons betekent het niets want het verleden speelt geen rol meer en bovendien ben ik bruin en niet zwart en heb dus geen slavernijafkomst.' Vervolgens zegt ze tegen haar vriendin die een tintje donkerder is; *jij, bent misschien wel van Afrikaanse afkomst, jij bent zwart*'. Door de gemeenschappelijke afkomst te ontkennen en de discussie tot de kleur te beperken wordt een groot deel van de gemeenschappelijke geschiedenis niet beleefd en gedeeld. Een identiteit gebaseerd op een gemeenschappelijke herkomst en gedeelde geschiedenis is verruild voor een identiteit die gebaseerd is op een uiterlijk kenmerk nl. de huidskleur. De bijdrage die de Afrikaanse cultuur zou kunnen leveren aan de identiteitsvorming is zo oud als de mensheid.

Uiteraard sluit bovenstaande alle andere culturele, etnische en religieuze invloeden niet uit in de 400-jarige Antilliaanse geschiedenis. Maar de eeuwenlange verhouding tussen een dominante en een ondergeschikte groep heeft zo'n grote invloed op de identiteitsvorming dat deze niet genegeerd kan worden om tot een goed begrip te komen. Daarom is het ook van belang om manifestaties en tendensen in een samenlevingen niet te beperkt vanuit culturele verschillen te verklaren, maar juist om te proberen om die culturele verschillen te verklaren. Dit kan alleen een helende werking hebben als het geheel aan achtergronden in de interpretatie wordt meegenomen. De ervaringen en gezichtspunten van migranten als de Dominicanen, Jamaicanen, Colombianen, Haitianen, Chinezen, Hindoestanen etc. maken daar ieder vanuit de eigen achtergrond ook deel vanuit.

Jammer genoeg is er in de praktijk van de hedendaagse Antilliaanse samenleving nog te weinig dialoog tussen de verschillende bevolkingsgroepen, als ook tussen de verschillende klassen en generaties.

Alleen door de waarheid te leren kennen kan je de werkelijkheid begrijpen, dan pas weet je hoe te leven, Joel, Bonaire.

De invloed van de godsdienst

De meest invloedrijke religies op Curaçao zijn het katholicisme het protestantisme en het Jodendom. De bevolkingsgroep die doelgroep is van dit onderzoek is grotendeels in de katholieke leer opgevoed. De invloed daarvan is groot ook onder de jonge mensen. Al neemt het kerkbezoek af het respect voor de rooms-katholieke traditie zit nog diepgeworteld. Al woon je bij wijze van spreken om de hoek van de kerk, toch zal een jongere iedere keer bij het passeren van deze kerk niet verzaken om een kruis te slaan, al heeft hij daarbij drugs in zijn hand. '*Nee, hoor het was de andere hand*'. Daarnaast is een steeds grotere groep jongeren aangetrokken door Christelijke (jeugd)bewegingen zoals Youth Explosion, Bonaire Youth Outreach, of vinden aansluiting bij andere op Christelijke grondslag gebaseerde geloofsgemeenschappen zoals de Adventisten en de Methodisten. Een belangrijke stimulans om aan de jeugdbewegingen deel te nemen is de actieve en persoonlijke begeleiding die ze hier krijgen.

Mijn leiders zijn mijn grote voorbeeld want ze weten vaak het antwoord op problemen, soms weten ze zelfs dat je een probleem hebt waar je dat zelf niet zag.

- Ik zou zelf graag leidster willen worden daarom moet ik leren meer zelfvertrouwen te hebben.

Ook wordt door het organiseren van activiteiten een constructieve groepsdynamica opgebouwd, en in tegenstelling tot de meer conservatieve godsdienstvormen is er hier meer ruimte voor discussie en meningsvorming.

Dit is des te meer van belang omdat vorige generatie (binnen het katholicisme) nog opgegroeid is met een duidelijk waardesysteem, met vaste waarden en een duidelijke scheidingslijn tussen goed en kwaad. Maar het beginsel van deze tweedeling en de oordelende God erboven voldoet niet meer als het gaat om bevredigende antwoorden aan te dragen die recht doen aan de complexiteit van deze tijd. Zoals bijvoorbeeld naar voren komt uit de vraag van een jongen; *Wie heeft de marihuana en cocaïne zaadjes gemaakt en de paddestoelen en speciale kruiden, God or the Devil?*

Of bij de drugsdealer die in zijn rode sportwagen een Mariabeeldje ophangt en probeert te overtuigen dat: *'ze zullen me niet oppakken want God is met me'*

De Godsbeleving onder jongeren is alom en intens. De God die van buitenaf toekeek en oordeelde heeft plaats gemaakt voor een God die van binnenuit wordt beleefd, een vriend die er altijd is, die steunt en vergeeft.

Ook onder de jongeren die zich niet aansluiten bij een christelijke gemeenschap is het geloof in God groot. Jongeren in de gevangenis, dealers, maar ook scholieren putten kracht uit hun geloof.

Mijn grootste ideaal is naar de hemel te gaan.

Mijn moeder en Jezus zijn mijn grote voorbeelden; mijn moeder voor de manier waarop ze me heeft opgevoed en Jezus om de manier waarop hij heeft geleefd en zijn karakter.

Geluk is vrede hebben met mezelf, God en anderen.

Geluk is naar onschuldige kinderen kijken en beseffen dat ze ondanks alle nare omstandigheden toch in het goede blijven geloven(si)

Geluk is een moment waar ik niet boos en ook niet verdrietig en ook niet bang ben.

De heilige God heeft de wereld gemaakt en iedereen die fout was heeft nog een kans gekregen.

Ik ben heilig, we zijn allemaal heilig alleen dat moet je wel weten.

God is Genade.

JONGEREN MET WEINIG SCHOLING
JE MOET LEREN HOE JE MOET LEVEN, ZOALS HET LEVEN BINNEN IS ZO IS HET
OOK BUITEN, *BONAIRE, JULI 2002*

3. JONGEREN MET WEINIG SCHOLING

Introductie

De groep laagopgeleiden wist zich zo'n 30 jaar geleden ook verzekerd van een plek in de maatschappij, als timmerman, plantagewerker etc. kon hij in eigen levensonderhoud voorzien. Na de mechanisering en informatisering is de werkgelegenheid voor de groep laagopgeleiden afgenomen. Met deze ontwikkelingen is het onderscheid tussen de groep laagopgeleiden en hoogopgeleiden steeds meer van maatschappelijk belang.

Door het gebrek aan keuzemogelijkheden binnen het onderwijs en in het geval van Bonaire het ontbreken van onderwijsmogelijkheden na de middelbare school kiezen diegenen die over de mogelijkheden beschikken ervoor om een vervolgopleiding in Nederland te doen.

Van de honderden bursalen die jaarlijks de eilanden verlaten om in Nederland te gaan studeren komen er maar enkelen terug. Deze groep vertrekt vaak met het idee om na het voltooien van de opleiding weer terug te keren. Maar gewenning in Nederland in combinatie met de hogere lonen en betere secundaire arbeidsvoorwaarden laat ze besluiten om terugkomst nog uit te stellen. Als er eventueel ook kinderen in Nederland worden geboren wordt de keuze om terug te gaan steeds moeilijker. Want ook voor hun wil men de ontplooiingsmogelijkheden niet beperken.

Binnen het onderwijs doen zich veel problemen voor waarbij de buurt en de achtergronden van de jongeren een belangrijke rol spelen. Druggebruik, geldgebrek stress, de druk onder jongeren, geweld etc. hebben een directe weerslag op de sfeer, de lesomstandigheden en de leerresultaten. Het toenemen van de complexiteit van de problemen in de samenleving vergt een meer gedifferentieerd en gespecialiseerd aanbod. Maar door een gebrek aan middelen ontbreekt het aan de nodige professionele krachten en faciliteiten.

Een aantal gemotiveerde mensen heeft al deze verschillende rollen (noodgedwongen) op zich genomen. In de loop van de jaren hebben zij zodoende multidisciplinaire ervaring opgebouwd. Deze mensen vervullen tegelijkertijd de taak van leraar, schooldirecteur, psychiater, mentor, zuster, vertrouwenspersoon, ouder, buurtwerker etc. Met hun directe betrokkenheid zijn zij vangnet en steunpilaar voor vele jongeren. De generalistische kennis die deze mensen in de praktijk opdoen kan door de verwevenheid van de problemen in sommige gevallen nuttiger zijn dan gespecialiseerde kennis. Maar uiteraard komen er ook problemen voor waarin zij niet in staat zijn om een oplossing aan te dragen. Bij het gebrek aan de nodige specialistische hulp is men gedwongen om deze, mits mogelijk, van buiten het eiland te halen. Voor de verdere ontwikkeling van de eilanden zijn hoog opgeleiden nodig, maar deze worden pas weer aangetrokken als er meer ontwikkelingsmogelijkheden aanwezig zijn. Op deze wijze zit de braindrain in een vicieuze cirkel.

Er zijn geen studiemogelijkheden omdat er geen draagvlak en geen geld is, onze mensen die gediplomeerd zijn moeten teruggehaald worden naar Bonaire- offer them a good salary.

Jongeren aan het woord

Uiteraard heeft niet iedereen hetzelfde ambitieniveau. Een aantal jongens van het Praktisch Beroeps Onderwijs (PBO) geeft aan dat succesvol voor hen inhoudt dat je goed bent in wat je doet. Een 17 jarige jongen die opgeleid wordt voor kok, stelt dat hij succesvol zal zijn; *'als ik lekkere broodjes heb gebakken, en de buurvrouw naar me toekomt om te zeggen dat ze erg lekker waren'*. Ook als niemand hem een compliment zou geven maar hij van zichzelf zou weten dat hij goed is in wat hij doet zou hij zichzelf als succesvol beschouwen *'alleen dan proef je de smaak van het succes niet'*. De keuze voor dit vak moest hij middels een formulier opgeven bij aanmelding op het Praktisch Beroeps Onderwijs (PBO) op 15 jarige leeftijd. Daarbij moest ook de tweede en derde keuze aangegeven worden. Bij voldoende plaats zal hij opgeleid worden naar het vak van zijn eerste keuze, indien dit niet het geval was respectievelijk de tweede of derde keuze. Een aantal jongeren zijn tevreden met de gemaakte keuzes en wisten ook al wat ze wilden voordat deze hun voorgelegd werd. Anderen zijn minder tevreden. De aankomende assistent kok wist al wat hij wilde doen sinds hij een klein kind was; *ik hou van lekker koken en lekker eten'*. Een andere jongen van 17 wist ook al van kinds af aan dat hij automonteur wilde worden *'ik hou van de snelheid van auto's'*.

Een motivatiebron om de opleiding te volgen is om vooruit te komen in het leven *'hoe meer je ziet, hoe meer je leert'*. Een andere motivatie was dat het thuis saai was, en dat je voor de gezelligheid beter naar school kunt gaan. Weer een ander gaf aan dat de eentonigheid op school demotiverend werkt. Opvallend was dat hij daarbij niet refereerde aan het volgen van de lessen maar aan het gedrag van zijn medestudenten; *elke dag dezelfde houding en dezelfde manier van doen'* de houding van de leeftijdsgenoten wordt soms als een druk ervaren. Binnen de groep leeftijdsgenoten moet je je altijd goed houden, vooral niet laten zien dat je problemen hebt. Als ze ergens mee zitten gaan ze dan ook liever naar een ouder familielid, moeder, oma oudere broer, neef etc. Of ze zeggen er zo wel uit te komen. *'Ik maak me niet druk om mijn problemen'*.

Een schoolhoofd van een school voor alfabetisering vertelt dat hij ondanks de jaren dat hij met jongeren werkt nog steeds niet helemaal kan begrijpen wat er in hun thuissituatie gebeurt. *Ze zullen ook niet alles vertellen, misschien krijg je nog te horen dat ze geen geld hadden voor een buskaartje om naar school te komen, maar ze zullen verborgen houden dat ze ook geen geld voor eten hadden. Sommigen werken na de middag die helpen thuis ook met het geld dat ze verdienen. Soms blijven ze daarom ook overdag weg als ze tijdelijk werk hebben, als er vb. containers gestript (het legen van containers in de haven) moeten worden.(si)*

Als er op dat moment een lange, in stijl geklede jongen binnenloopt om een pen te vragen, *Zie je, ze hebben voor honderden guldens kleren aan, een mobieltje zullen ze nooit vergeten, maar een pen hoort niet bij hun uitrusting.'*

Naast het leren van een vak, leren we ze hier ook algemene omgangsvormen. De etiketten zoals het eten met mes en vork. Sommige jongeren die hier komen gooien na het eten direct het bestek in de prullenbak, of ze vragen om een plastic lepel en als die er niet is dan nemen ze liever een stuk uit de plastic bak om daarmee te eten ' Daarom vind ik het er eigenlijk bij horen dat er na de kooklessen, waar we ze bijvoorbeeld leren om met groenten en minder vet te koken, ook leren hoe het eten te presenteren en hoe met bestek te eten, maar ook hoe je je gedraagt als je een meisje uit eten vraagt in een restaurant.

Dit zijn de normaalste dingen van het leven, maar deze jongeren hebben heel veel meegemaakt maar niet de normale dingen'.

Meisjes doen het vaker beter op school, ze zijn een stuk rustiger en nemen meer verantwoordelijkheid op zich Een meisje van 17 vertelt; soms gaan de dingen net zo als in het liedje van R.Kelly. Veel problemen worden veroorzaakt door andere mensen, misschien dat je het goed hebt met je vriend maar dan kan het gebeuren dat anderen zich gaan bemoeien en verhalen gaan vertellen en, en al zijn ze niet waar, misschien gelooft je vriend het wel en dan wordt het zo kapot gemaakt'.

Een ander jongen van 17 van het alfabetiseringsprogramma is sinds 3 jaar vanuit de Dominicaanse Republiek naar Curaçao gekomen. Tijdens het groepsgesprek is hij veel te onrustig om op een plaats te blijven zitten Hij loopt op en neer, verwisseld in een half uur tijd vier maal van plaats, vertrekt komt weer terug en als hij begint te praten dan staat hij op als voor een speech waarbij hij duidelijk een statement wil maken' *'Voordat ik hier kwam zeiden ze dat het allemaal goed was, dat het makkelijk zou gaan lukken, maar alles is slecht, alles is moeilijk'*

Conclusie

Om de doelgroep van laag opgeleide jongeren correct te benaderen moet men bewust onderscheid maken tussen die jongeren die door de omstandigheden met scholing zijn gestopt of onder hun niveau zijn gebleven en die jongeren die niet over de benodigde leercapaciteit beschikken om op een hoger niveau te kunnen leren.

Voor een adequate aanpak zou ook de groep die door sociale omstandigheden een achterstand heeft opgelopen weer onderverdeeld en benaderd moeten worden vanuit de oorzaak van deze achterstand of drop-out. Het analyseren van de verschillende oorzaken van drop-outs is noodzakelijk om te voorkomen dat alle groepen jongeren met verschillende problemen automatisch op hetzelfde lage niveau komen te zitten. Helaas is dat nu in de praktijk wel het geval. Tegenvallende leerprestaties zijn door verschillende achtergronden ontstaan en moeten derhalve ook vanuit de eigen problematiek worden aangepakt. Dit vraagt in eerste instantie om goede toetsing-, en selectiemethodes die aangepast zijn op de persoon. Die aanpassing kan bijvoorbeeld zijn in de eigen taal. Want ook het niet beheersen van een andere dan de moederstaal zou onder de categorie moeten vallen van die leerlingen die een achterstand opgelopen hebben door sociale omstandigheden. Zoals in het voorbeeld van een 19- jarig meisje uit Jamaica, die verpleegster wil worden en daar ook de capaciteiten voor heeft. Toch volgt ze nu een opleiding onder haar niveau omdat ze noch het Papiamento noch het Nederlands spreekt. Vergelijkbaar is het als kinderen vanuit een bepaalde sociale klasse van huis uit weinig in aanraking zijn gekomen met het Nederlands en die zodoende op school door de taalbarrière achter raken in het onderwijs.

Een andere reden voor achterstand ontstaat als jongeren onder tijdsdruk komen te staan als ze met tijdelijk werk proberen bij te verdienen. Omdat niet van tevoren gepland kan worden wanneer er werk is en op welke tijden is het moeilijk om een schema te maken waarbij werk en scholing gecombineerd kunnen worden. Door de noodzaak om geld te verdienen krijgt werk meer prioriteit dan scholing.

Beoordeling- en toetsingsmethodes zijn ook nodig om na te gaan of schoolprestaties achteruitgaan omdat er te weinig motivatie of inzet is of omdat jongeren onder psychische druk staan.

In alle gevallen komt de behoefte aan gedifferentieerd personeel naar voren.

Behalve het gebrek aan gespecialiseerde en gedifferentieerde hulp vormt het aanbod vanuit de hulpverlening geen gesloten systeem. Er zijn leemten in het aanbod waardoor jongeren tussen wal en schip kunnen vallen. Of door gebrek aan een vervolgtraject weer terugvallen. Daarnaast is er geen controle op het naleven van de leerplicht.

Het ambitieniveau verschilt uiteraard per opleidingsniveau. De verhouding opleidingsniveau en ambitieniveau is voor de groep jongeren die een toekomst op Curaçao wil opbouwen reëel te noemen. Bij de groep laag opgeleiden die naar Nederland wil komen zijn meestal geen concrete noch realistische verwachtingen (dit in tegenstelling tot diegene die de middelbare school hebben afgerond). De verhouding ambitieniveau en werkgelegenheid zou onderzocht moeten worden. Veel jongeren geven aan, ook diegene die voor assistent worden opgeleid, het liefst voor zichzelf te willen beginnen.

Jongeren zijn weinig expliciet over het soort onderwijs dat ze zouden willen volgen. Vaak hebben ze wel een ambitie, maar de kennis over hoe dit doel te bereiken ontbreekt. Dit heeft ook gevolgen voor de manier waarop plannen worden gemaakt. Men kijkt vaak niet meer dan één a twee jaar vooruit. Een enkele keer wordt in overleg met een mentor van school gepland. Maar de meeste jongeren plannen enkele stappen in de richting van hun ambitie, als de volgende fase aanbreekt plannen ze pas verder. Overzicht over het gehele traject is er vaak niet onder laag opgeleide jongeren. Behalve een beroepskeuze ontbreekt het aan een heldere toekomstvisie. Door onzekere omstandigheden, of onverwachte wendingen in de directe omgeving lijkt een lange termijnplanning voor hen niet relevant. Door het ontbreken van een duidelijk tijdspad en de te verrichten taken, is het makkelijker om gedemotiveerd te raken bij tegenvallers. Discipline en doorzettingsvermogen worden des te meer op de proef gesteld als het einddoel niet voor ogen staat.

Onrust in de directe omgeving, of problemen in het dagelijks leven doen een beroep op het concentratievermogen. Ze kunnen wel weer gemotiveerd zijn om naar school te gaan maar als ze continu geconfronteerd wordt met situaties die om een directe aanpak vragen en problemen die de aandacht opeisen wordt het erg moeilijk om het hoofd erbij te houden.

De gerichtheid op Nederland is bepalend voor het toekomstperspectief. Een overgroot deel van de geïnterviewde jongeren wil om vooruit te komen naar Nederland. Zowel de geschoolde jongeren als diegene zonder diploma leeft met de perceptie dat als ze maar eenmaal in Nederland zijn het uiteindelijk wel goed komt. Door deze visie is er weinig vertrouwen in de mogelijkheid om op het eigen eiland iets op te bouwen. Met het Nederlands als taal waarin onderricht wordt gegeven wordt deze veronderstelling verder bevestigd. Hiermee worden voordelen, zoals de verwantheid van het Papiamentu met het Spaans onderbenut. De plaats van Curaçao binnen de regio zou daarin een belangrijke functie kunnen hebben. Met de globalisering zouden jongeren hun horizon moeten verbreden en meer internationaal gerichte carrièrekansen moeten onderzoeken.

Met de invoering van het nieuwe ' funderend onderwijs' komt dit mogelijk dichterbij in de lijn van de ontwikkelingen.

TIENERMOEDERS
MIJN GOUD LIGT IN HAAR BEDJE TE SLAPEN, CURAÇAO JUNI 2002

4. TIENERMOEDERS

Introductie

Tienerzwangerschappen kwamen vroeger in niet mindere mate voor dan in deze tijd. Omdat huwelijken vaak op jongere leeftijd werden afgesloten dan nu lag vroeger het onderscheid meer tussen buitenechtelijk geboren kinderen en kinderen die binnen een huwelijk werden geboren.

Maar ook binnen het huwelijk zagen moeders zich vaak voor de taak gesteld om hun kinderen alleen op te voeden, als de vader voor langere tijd op zee of als Bonairiaanse vaders op Curaçao in de olie industrie werkzaam waren. Dit is één van de verklaringen voor het feit dat veel Antilliaanse vrouwen een zelfstandigheid en een geëmancipeerde mentaliteit hebben opgebouwd waarbij een volledige afhankelijkheid van de man ook binnen een huwelijk niet vaak voorkomt. Er is al veel geschreven over de matrifocale gezinsstructuur waarbij de hoofdverantwoordelijkheid bij de moeder ligt en die daarmee de spil vormt van de samenleving. Het grote verschil bij deze generatie is dat door de individualisering de zorg voor een kind minder bij de gemeenschap en meer bij de ouder(s) is komen te liggen. Daarbij komt, dat de centrale figuur die vroeger zorg droeg voor de kennisoverdracht binnen de opvoeding; de grootouder(s), niet meer in hetzelfde huis met de (klein)kinderen wonen. De overdracht van kennis over de opvoeding maar ook andere zaken vond vroeger plaats tijdens de dagelijkse bezigheden. Zo kon bijvoorbeeld een oma als een kind ziek was broer of zus sturen om kruiden uit de omgeving te plukken om een kruidenbad te maken. Ook rondom de geboorte van een kind, of tijdens een huwelijk kon de grootouder veel kennis en raad meegeven.

Alhoewel zwangerschappen buiten huwelijksverband vroeger een groter taboe waren dan in deze tijd werd het niet als een maatschappelijk probleem ervaren. In deze tijd is het minder een schande van de familie, maar wordt tienerzwangerschap als probleem vermaatschappelijkt. Een verklaring daarvoor is dat de werkdruk op vrouwen groter is en daarmee ook de druk op de kinderopvang. Volgens een sleutelinformant; *vroeger gingen kinderen met 4 jaar naar school, soms gingen ze enkele ochtenden spelen op de crèche, maar in deze tijd is er dagelijkse opvang nodig ook voor de allerkleinsten. De bereidheid om anticonceptiemiddelen te gebruiken wordt steeds groter, veel jonge vrouwen kiezen daarbij voor de drie maanden prik of prikpil. Na twee of drie kinderen kan een moeder ook besluiten om zich te laten steriliseren. Er is een deel onder de jonge tienermoeders die weet wat honger is, die zelf als kind s' avonds naar bed gingen met alleen wat suikerwater te hebben gedronken. Deze groep kiest liever voor sterilisatie dan voor hongerige kinderen.(si)* Veel van de tienermoeders van nu zijn de dochters van de tienermoeders die zijn geboren vlak na de sociale revolutie.

De sociale revolutie van de jaren '60 en '70 had ook op de relationele en seksuele beleving zijn invloed. In het oude systeem gingen de mensen nog met veel etiket met elkaar om. Voor een feest had je een uitnodiging nodig, en werd er op toegezien dat er evenveel jongens als meisjes op het feest aanwezig waren. Meisjes gingen onder begeleiding van een ouder of oudere broer of zus. Pas in de jaren '70 kwamen de zgn. vrije feesten op waar iedereen kon komen. Invloeden van buiten werden steeds merkbaarder via studenten die uit Nederland terugkwamen en via de radio en de televisie. Op de Antillen ontstond niet de uitgesproken schreeuw om 'baas in eigen buik' zoals dat zich in het westen binnen de feministische beweging zich afspeelde, maar er ontstond wel

een emancipatoire beweging, met als voornaamste doel voor vrouwen in eigen inkomsten te voorzien en zich in betere werkkringen te begeven. Eén van de gevolgen van deze financiële onafhankelijkheid van de vrouw is dat zij niet gedwongen onder elke omstandigheid bij een man hoeft te blijven.

Maar het alleen moeten opvoeden van een kind is zelden een van tevoren gemaakte keuze, maar het gevolg van het verloop van de relatie met de vader van het kind. Een leraar stelt dat je door het gedrag, de kinderen eruit kan pikken die uit een volledig gezin komen. *De jongeren uit een gezin waar een vaderfiguur aanwezig is, zijn rustiger en evenwichtiger, dat wil niet zeggen dat alleenstaande moeders het niet goed doen, maar misschien doordat er van twee kanten op ze wordt ingesproken ontstaat een stuk evenwicht. Daarbij is het niet belangrijk of de vaderfiguur ook daadwerkelijk de vader is. Als hij maar die rol op zich neemt, en het echt aangaat. Jongens die door een moeder alleen worden opgevoed zijn agressiever, ze hebben meer weerstanden.*(si) Een verschijnsel dat zich de afgelopen jaren voordoet is dat het aantal meisjes tussen de 17 en 20 dat zwanger raakt kleiner wordt maar dat er meer meisjes nog jonger tussen de 12 en 16 zwanger raakt. Dit zou kunnen betekenen dat de leeftijd waarop meisjes seksueel actief worden daalt, en dat de meisjes rond 17-20 al bewuster met seksualiteit omgaan. Dit houdt dan tevens in dat de seksuele beleving voorloopt op de kennis van hoe ermee om te gaan.

Jongeren aan het woord

Kas Bruder Pius is een opvanghuis voor jonge moeders en hun kinderen. Als hun situatie het niet toelaat om thuis te wonen of als het om een ander reden in het belang van moeder en kind is, wordt het hier begeleid in de verzorging en de opvoeding van het kind. Ook wordt ze geleerd om zichzelf te onderhouden en om later als jonge zelfstandige vrouwen een plaats in de maatschappij in te nemen.

Ik sprak daar met drie jonge tienermoeders en één zwanger meisje.

Wat waarderen jullie van het leven op Curaçao?

Het leuke van Curaçao is de manier van wonen, de manier waarop de huizen liggen, de landhuizen. Ook het klimaat, de zee en de natuur zijn mooi. En de feesten, het zwemmen in de baai of op de beach. Maar ook de cultuur; het feit dat je familie je familie blijft en je steunt om wat je doet ook al ben je het huis uit, dan blijf je toch nog kind van de familie en blijven ze zich met je bemoeien. Hier kan je met 30 a 35 nog bij je familie blijven wonen en elkaar helpen. Sommigen blijven ook als ze getrouwd zijn of kinderen hebben bij hun familie wonen, of ze gebruiken een stuk op hetzelfde terrein om een huis op te bouwen.

Maar tegelijkertijd op de vraag wat als moeilijk wordt ervaren op Curaçao kwam hetzelfde antwoord maar nu als een probleem naar voren. *Het is onze cultuur niet om dingen alleen te doen. Het is ook moeilijk want je verdient niet genoeg en studie financiering krijg je alleen als je boven de 20 bent. Stel nu dat je moet eten, het water betalen, je huis verven; alles zelf moet betalen... Ja, misschien met een salaris van meer dan fl.1000, -. Maar zelfs dan, want dan heb je wel veel vrijheid maar daar moet je mee om leren gaan.*

Er zijn maar weinig jongeren die alleen wonen; een huis krijgen is iets heel groots. Ze zouden moeten denken aan het verhuren van kamers of huizen van jongeren. Voor die groep die thuis niet goed zit, want anders blijven de ouders zich in alles bemoeien. Er zijn wel wat kamers op de campus van de Universiteit, maar jongeren van de andere eilanden gaan voor want die kunnen hier niet bij familie blijven.

Op de vraag wat ze zouden kiezen als ze een kans mochten uitzoeken antwoordden deze jonge moeders met een huis.

Als ik geen huis krijg waar ik samen met mijn kind kan ga wonen dan ga ik waarschijnlijk naar Nederland.

Maar als je een huis hebt dan is het heel moeilijk om aan geld te komen, je moet heel veel moeite doen om aan geld te komen

Welke keus zou je opnieuw willen maken?

'Hard studeren toen het nog makkelijk kon'.

'Als ik geen kind zou hebben zou ik proberen om chef-kok te worden en om een eigen restaurant te openen'

'Ik dacht dat ik slim genoeg was om het zonder studie te kunnen, nu ga ik naar het Feffik'

'Ik was verliefd en wilde trouwen maar zonder dat ik afhankelijk zou worden van die man daarom ben ik gestopt met mijn studie en ben gaan werken, met zelfstudie via correspondentie dacht ik dat het wel zou gaan'.

Wat vind je belangrijk om aan je kind door te geven?

'Ik wil haar vertellen wat ik weet zodat ze niet overal zelf achter moet komen zoals dat bij mij ging. Ja, je moet ze op de juiste manier informatie geven. Zoals de gevaren van het bolitas slikken. Als je alleen zegt dat het verkeerd of gevaarlijk is geloven ze je misschien niet, maar als je bijvoorbeeld krantenartikels over dat onderwerp verzamelt kan je hun misschien overtuigen. Of door hen alle voor- en nadelen van seks te vertellen, zoals het gebruik van anticonceptiemiddelen; uitleggen hoe een condoom werkt, dan weet je dat je best hebt gedaan en dat ze voldoende geïnformeerd hebben. Dan is de keuze verder aan je kind.

'Ik heb mezelf discipline moeten leren. Als niemand je iets leert dan kom je er door het maken van –soms verkeerde- keuzes wel achter'.

'Seks is hier een taboe. Mijn moeder zei me: 'doe niet aan seks!' 'Ja, mijn moeder zei altijd:' laat de jongens je niet aanraken', maar je wilt weten wat het is want je bent nieuwsgierig. Je hoort andere kinderen er wel over en dan wil je het ook weten'.

Er wordt geen speciale aandacht gegeven aan een meisje dat voor het eerst ongesteld wordt. ' Sommige moeders stellen je bent nu van een meisje een vrouw geworden maar wat dat precies inhoudt dat blijft de vraag'. Of; 'ik kreeg een pak maandverband in mijn hand gedruwd met het advies 'ga het dragen'. Ja, maar hoe dan? Dat de strip van het plakrandje afmoest en dat het in mijn panty moest dat moest ik zelf bedenken. Mijn nichtje heeft de maandverband maar onder haar oksel gestopt...

Maar mijn dochttertje van vier weet het al beter die neemt een stukje wc-papier, vouwt het dubbel en stopt het in haar onderbroek', niet dat ik het haar nu al vertel, maar ze heeft het gewoon eens gezien en doet het na'.

Voor de rest vonden ze het belangrijk dat het kind doorzettingsvermogen en discipline meekrijgt.

'Ik wil haar veel liefde geven in alle tijden'

'Ze moeten een goede opleiding krijgen, als het mijn zoontje lukt om alle klassen over te gaan; zal ik hem een cadeau geven'. 'Ik zal een vriendin voor mijn zoon zijn en hem veel dingen leren die ik alleen moest leren'. 'Ik zal zorgen dat hij een huis heeft met voedsel en dat het schoon is en dat hij de kans krijgt om te sporten

Welke boodschap zou je de vader van je kind willen geven. Een 14-jarig meisje slaakt een kreet ze weet het antwoord meteen; *ik zou hem willen vragen of hij een andere vrouw heeft'* Een ander meisje van 15 is zes maanden zwanger ze wil weten of *Als het kind er is gaat hij er zijn om samen problemen op te lossen, ik moet zelf voor mijn kind zorgen, maar daarom kan hij wel komen en proberen mee te denken.'*

'Waarom geef je geen geld om mijn kindje op te voeden'

'Zonder hem kan ik het ook wel, ik ben niet van hem afhankelijk, maar mijn zoontje wel'

'Ik wil dat hij weet dat ik van hem hou al zijn we niet meer samen, maar hij heeft ook een verantwoordelijkheid'

'Waarom behandelt hij ons zo, waarom wil hij niet samen werken en probeert hij het kind van me weg te halen, ik ben een geëmancipeerde vrouw ik zal helemaal niet doen wat hij wil, laat hem maar de baas over zichzelf gaan spelen.'

Maar alle vier de meisjes vonden het ondanks dat toch belangrijk dat de vaders weten dat het kind in goede handen is *'Hij moet weten dat zijn kind alles krijgt wat hij nodig heeft, hij zal nooit honger hoeven mee te maken'*

Waar haal je hoop en vertrouwen uit?

'Mijn hoop en vertrouwen haal ik uit God' Een ander meisje legt haar hand op haar hart en zegt *'Ik haal mijn geloof uit mijn hart want dat is het meest gevoelig'*. Waarop een wat ouder meisje antwoordt; *'je hart kan je soms misleiden, je moet niet alleen met je hart denken maar ook met je verstand'*, God vertelt je heel precies wat je moet doen als je hem vertrouwt dan zal het je lukken' Ja, maar voor mij is God in mijn hart en zijn ze hetzelfde'

'Ook de mensen die van je houden kunnen je met liefde en bemoedigenden woorden vertrouwen geven'

'Ik haal mijn vertrouwen uit God en mezelf, je moet van jezelf houden'

Succes betekent voor mij dat ik veel dingen kan en ik alles goed doe wat ik wil doen'

'Als ik een goede baan heb' Succes betekent voor mij, als ik mijn diploma haal, werk heb en een huis, mijn sporten goed beoefen en mijn kinderen goed zijn opgevoed, maar op de eerste plaats de dingen behaal die ik altijd al wilde'.

Conclusie

De ondersteuning die een jonge tienermoeder nodig heeft is sterk van de persoon afhankelijk. Elke jonge moeder heeft een andere achtergrond, andere motieven en een andere relatie met de vader van het kind. Sommige jonge moeders zijn goed in staat om voor hun kind(eren) te zorgen, anderen hebben daar duidelijk hulp bij nodig. Door op zo'n jonge leeftijd kinderen te krijgen wordt het vormingsproces noodgedwongen in versneld tempo op gang gezet. Het is een onbeschermd situatie. Tijdens de seksuele

voorlichting zou de nadruk meer gericht moeten worden rondom het leren omgaan met de gevoelens. De noodzaak voor het gebruik van anticonceptie is bij iedereen wel bekend. Dat er toch zonder anticonceptiemiddelen wordt gevreeën ligt niet aan het gebrek van kennis hieromtrent maar aan de verwarring die seksualiteit en emotionaliteit met zich meebrengen. Tijdens een seksuele voorlichtingsmiddag aan een groep van 30 jongeren vroeg ik *'wat is een belangrijke reden om met iemand te vrijen?'*. Genoemd werd *'als je van iemand houdt'* en *'als je de liefde die je voelt lichamelijke expressie wil geven'*. Op de volgende vraag *'hoe weet je zeker of je van iemand houdt'* ontstond een levendige discussie. Discussies rondom vragen als *'wat is een goede reden om met iemand een relatie aan te gaan?'* en *'wanneer ben je er klaar voor om kinderen te krijgen?'* kunnen belangrijke inzichten opleveren. Waarbij het herkennen en het kunnen omgaan met de eigen gevoelens een belangrijke plaats hoort in te nemen. Het leren omgaan met gevoelens is een cruciaal onderdeel voor het kunnen innemen van een duidelijke stelling name. Dan pas betreft het een stelling name waarvan de invulling binnen ieders persoonlijke verantwoordelijkheid valt.

Of zoals een reclamebord het weergeeft; *'ik respecteer mijn eigen beslissing zonder condoom geen seks.'*

Binnen de preventieve voorlichting zou de analyse waarom zonder condoom of anticonceptie wordt gevreeën meegenomen kunnen worden. Redenen die genoemd worden zijn dat het lekkerder is om zonder condoom te vrijen' of dat op het scherp van de snede er geen condoom voorhanden was of dat het niet gebruiken van een condoom als Vertrouwenkwestie wordt ervaren en als een bewijs van liefde. *Hij wil het zonder condoom doen omdat hij erop vertrouwt dat we het alleen met elkaar doen.* Of doordat er een (on)bewuste kinderswens is bij de jongen of het meisje, of bij allebei. Een kinderswens op die leeftijd kan voortkomen uit een verlangen naar geborgenheid, het verlangen ergens deel van uit te maken, een eigen gezin. Dit verlangen is groter bij die meisjes die zelf ook alleen door een moeder zijn opgegroeid en zo het gebrek aan vaderliefde proberen te compenseren met een kind. Soms in de hoop om de andere ouder aan zich te binden door middel van het kind, soms ook door de liefde te kunnen delen met het kind of bij de drang 'om iets te hebben dat helemaal van jou' is. Een combinatie van bovenstaande kan na negen maanden tastbare vormen aannemen. Zacht gezegd hebben jongens en meisjes vaak verschillende opvattingen rondom de verantwoordelijkheid die ze moeten dragen ten opzichte van kinderen. Vaak komt dat erop neer dat jongens geven van wat ze nog over hebben. Terwijl vrouwen, normaal gesproken, pas aan andere dingen toekomen als het kind alles heeft wat het nodig heeft.

Onder jongeren wordt negatief gesproken over de vrije moraal die er nu onder de jongeren heerst rondom seksualiteit. Het betreft dan het altijd de ander. *Ze ontmoeten elkaar s' morgens en s' middags hebben ze al seks gehad.* De jongens klagen over de materialistische instelling van de meisjes. *Als je geen auto hebt maak je geen enkele kans bij de meisjes van nu.* De meisjes klagen weer meer over de vrijblijvendheid van de jongens *'Aan gewoon vriendschap denken ze niet ze zijn maar gericht op één ding en dat is hoe ze je zo snel mogelijk in bed kunnen krijgen'*. Veel mannen hebben moeite om een serieuze vrouw te vinden *Ik ga voor een betere meisje te zoeken, the one*, aan de andere kant geldt hetzelfde voor vrouwen die op zoek zijn naar een serieuze man. Slechts een enkeling schijnt ervoor te kiezen om (tijdelijk) alleen te blijven. En meisje van in de twintig kwam echter naar me toe met de woorden *'ik kies ervoor om maagd te blijven'*

totdat ik trouw. Als ik de meisjes om me heen zien die hun studie niet afmaken al die verhalen die ze vertellen ,en al die spanningen rondom vriendjes, dan kies ik ervoor om me te concentreren op mijn studie en me niet te laten afleiden .

Het hebben van een vaste relatie wordt over het algemeen beschouwd als een natuurlijke behoefte. Deze behoefte onder jonge meisjes zowel als jongens wordt groter naarmate bij de eigen ouder(s) het gevoel van geborgenheid ontbreekt. Naarmate het in het thuisgezin ontbreekt aan liefde, ondersteuning, financiële steun en verzekering, bevestiging en geborgenheid zal hiervoor compensatie buiten de deur in andere relaties gezocht worden.

Met als gevolg dat tienermoederschap pas echt een probleem werd in een maatschappij die zogericht is op de productie(of instandhouding) van andere zaken dat er te weinig tijd en ruimte overblijft om kinderen te krijgen en op te voeden.

JONGEREN EN DRUGS
NIET ALLES IS TOEVAL, SOMS KUN JE DINGEN DOEN EN EEN TOEVAL MAKEN
CURAÇAO, AUGUSTUS 2002

5. JONGEREN EN DRUGS

Introductie

Onder de chollers (junkies, zwervers) zijn er zo goed als geen jongeren te vinden. Verreweg de meeste chollers zijn van middelbare leeftijd die langdurig harddrugs (base) hebben gebruikt. De meeste zijn wel op jonge leeftijd met drugsgebruik begonnen en zijn in de loop der jaren van kwaad tot erger vervallen. De neerwaartse spiraal is moeilijk te doorbreken vooral omdat de levensstijl, de ervaring zowel als de omgeving op de verslaving is ingericht. In die fase zijn er weinig resten van een normaal leven overgebleven om aan vast te kunnen houden. Vele jongeren ervaren de chollers als een probleem. Om de criminaliteit die ermee verbonden is, maar ook omdat de aanblik van een choller angst kan inboezemen. Bij sommige jongeren leeft de angst om zo te eindigen, soms ook werkt het als een afschrikmiddel voor jonge drugsgebruikers; *'zo wil ik niet eindigen'*.

De organisatie van de drugshandel loopt volgens een hiërarchisch systeem. Maar de organisatie is niet zo alomvattend als in sommige landen waar de maffia opereert. Het maffiasysteem van 'Kapo di tuti kapi' – een persoon die aan de top staat boven alle andere drugsbazen – is zover men dat weten kan, op Curaçao niet van toepassing. Er zijn enkele grote afnemers die bekend staan als 'Big Fish'. Dat zijn diegene die de middelen hebben om te investeren in de grotere transacties en kwantiteiten van 100 kilo of meer het land in te smokkelen. Dit wordt doorverkocht in hoeveelheden van 25 kilo en vervolgens 1 kilo dat weer onderverdeeld wordt in pakjes van 5 of 10 gram. Jongeren onder de 25 die in drugs handelen opereren doorgaans op dit laatste niveau. Het gaat dan om bedragen van Ang. 10,00 à Ang. 25,00 per deal. Per dag kon men vijf jaar geleden op deze manier zo'n Ang. 80,00 à Ang. 100,00 maken, maar nu is door de competitie, meerdere dealers en een daling van de drugsprijs de gemiddelde dagomzet gedaald naar Ang. 30,00 à Ang. 40,00. Dit is één van de redenen waarom het smokkelen van bolletjes cocaïne naar Nederland aan populariteit heeft gewonnen. Het slikken van bolletjes is oorspronkelijk een Colombiaans systeem dat al tientallen jaren wordt gebruikt. Ook op Curaçao was er een kleine groep die sinds 20 jaar deze methode gebruikte in de smokkel. Voor de smokkel kan gekozen worden om de cocaïne versneden of onversneden te vervoeren. Bij free base wordt baking soda en ammoniak door de coke versneden, het risico is kleiner dan bij onversneden base maar de geldwaarde vermindert ook. De straatwaarde van 1 kilo onversneden coke, ongeveer het maximum haalbare dat een ervaren bolletjesslikker kan transporteren bedraagt zo'n Ang. 70.000,00. Hiervan krijgt de bolletjesslikker voor het transporteren zelf Ang. 7.000,00 à Ang. 10.000,00. Als eenmaal deze stap genomen is, onafhankelijk of dit wel of niet succesvol verlopen is, kiezen de meeste ervoor om het nog een keer te doen. De belangrijkste motivatie is geld, dat gebruikt wordt om die artikelen aan te schaffen die normaal gesproken niet binnen de mogelijkheden liggen, of om een ticket naar Nederland voorgefinancierd te krijgen, of ook om schulden (van zichzelf of familie) af te betalen.

Na de eerste keer wordt voor het eerst ervaren welke deuren door geld geopend worden. Om de nieuw verworven levensstijl te kunnen behouden moet men opnieuw op en neer. Dit gebeurt doorgaans niet onder dwang van de drugsdealers boven hen zoals wel eens wordt gesuggereerd, maar uit eigen keuze. Want het blijkt niet al te moeilijk te zijn om

aan mensen te komen die bereid zijn om de overtocht te wagen. Zeker voor de bolletjeslikkers die zelf ook gebruiken is het een vaste inkomstenbron.

De cijfers zijn tijdens interviews met jonge dealers naar voren gekomen en verder niet bewijsbaar kloppend.

Jongeren aan het woord

Via het FMA kwam ik in contact met twee broers, P. is 19 en G.16. Eerst ontmoette ik G. en toen zijn broer die sinds 9 maanden op vrijwillige basis in een rehabilitatiecentrum zit voor drugsgebruikers die van hun verslaving proberen af te komen. G. rookt sinds zijn 12^e weed en heeft vorige maand tijdens een vrij weekend voor het eerst coke gesnoven.

Beide broers zijn erg open en zelfs blij om hun verhalen te kunnen vertellen. Ze zijn door hun moeder opgevoed die altijd een strakke en sterk beschermende opvoeding heeft gegeven ' *Het is alsof ze in je hoofd wil zitten en zelfs je gedachtes wil beheersen*'. Vier jaar geleden heeft zij een herseninfarct gekregen waardoor ze praktisch niet meer in staat was om de touwtjes zo strak in de handen te blijven houden, maar uit de verhalen blijkt dat ze dat in geestelijk opzicht nog steeds wel probeert.

P's levensmotto is ' *Maak je niet druk om wat de mensen zeggen, maar ga je eigen gang in het leven*'. Desalniettemin blijkt uit zijn verhaal ook zijn betrokkenheid.

Ik waardeer het leven op Curaçao om de stranden, de feesten, de meisjes en het carnaval. En vooral de manier waarop de mensen met elkaar omgaan, ze zijn niet allemaal slecht. Het is niet zo dat we hier allemaal op elkaar schieten, vaak helpen we elkaar wel. En de mensen gaan aardig met elkaar om. Er zijn veel mensen die goed met elkaar praten. Maar het is moeilijk om als jongeren je ideeën kwijt te kunnen omdat je zolang als een kind wordt beschouwd. Ik heb vaak goede ideeën over hoe dingen te organiseren, voor voetbal bijvoorbeeld, maar de ouderen luisteren daar niet echt naar omdat ze me nog als een kind beschouwen. Omdat ze je zo bekijken krijg je ook niet veel vrijheid dus als je een klein beetje vrijheid krijgt of neemt wil je meteen meer. Als je altijd precies om zes uur thuis moet zijn en eenmaal wordt het toch tien uur; dan denk je al snel laat me dan nu maar tot 12 uur blijven. Omdat het anders nooit kan grijp je gelijk je kans

Er zijn ook kinderen die alles meekrijgen en veel mogen maar toch niet tevreden zijn en weinig respect hebben voor hun ouders. ' *Ja, die kinderen zijn er ook die hebben een onverantwoorde opvoeding gehad en zijn gewoon spoiled. Kijk ik heb 19 jaar niet met mijn vader zo aan tafel zitten praten zoals wij nu praten. Soms zie ik hem wel, dan groeten we elkaar maar ik noem hem niet mijn vader en ik zal hem ook nooit om geld of wat dan ook vragen. Ik heb nog acht oudere broers van mijn vaders kant, maar ik zie ze niet als mijn broers. Nu is hij naar Nederland vertrokken zonder dat aan mijn broertje of mij te laten weten. Als ik aan hem denk voel ik veel woede van binnen. Als ik als kind andere kinderen leuke dingen met hun vader zag doen dan deed dat veel pijn. Mijn moeder is vader en moeder voor mij tegelijkertijd, maar ik wil toch met haar niet over deze dingen praten want ik wil haar geen pijn doen. Ik probeer zelf met mijn pijn en woede om te gaan. Kun je daar wel een vorm aangeven, zodat het eruit kan komen 'Nee het zit allemaal van binnen hier' Hij klopt op zijn hart.*

Wat moeilijk hier op Curaçao is, is om goed werk te krijgen en geld te verdienen. Het is makkelijker om met drugs en diefstal geld te verdienen dan om aan werk te komen. Ik kan wel werken in de winkel van mijn tante en dat is best leuk werk: vakken vullen, schilderen en zo, maar dat is geen werk naar mijn eigen keuze en dan zit ik nog onder de controle van mijn moeder omdat ze dan altijd weet waar ik ben en wanneer ik klaar ben. Ik zou graag architect willen worden, huizen ontwerpen en tekenen, dat kan ik goed. Weet je wat voor studietraject je daarvoor moet doorlopen Ja, ik zit nu op het Feffik, daarna zou ik nog vier jaar naar de MTS moeten dat lijkt wel lang maar als je goed bezig bent geeft dat niet. Maar ik zou graag naar Nederland gaan. Wat hoop je in Nederland te vinden dat je hier niet hebt? Vrijheid. Daar word je niet als kind beschouwd en krijg je de ruimte om iets voor jezelf op te bouwen.

Als ik een keuze opnieuw zou mogen maken zou ik niet beginnen met roken. Waarom rook je eigenlijk, omdat het lekker is. Maar soms niet, dan wordt je er suf van of je gaat je anders gedragen. Als ik rook denk ik niet echt meer na bij wat ik doe, iets waar ik als ik nuchter ben drie vier keer over na zou denken doe ik als ik high ben gewoon zonder nadenken, alsof het je moed geeft. Maar soms is het niet lekker dan ben je er niet echt helder meer bij. Maar het is moeilijk om niet te roken als je eenmaal rookt want driekwart van de jongeren op het eiland doet het dus als je ergens komt doe je automatisch mee.

Hij zat al acht maanden in het centrum en had omdat het goed ging een aantal vrijheden opgebouwd waaronder het op bezoek kunnen gaan in de weekenden. Nu was hij op zo'n weekend bij een vriend gegaan en toen ze een blowtje wilde draaien vroeg die vriend hem om binnen op de tafel vloeitjes te pakken. *Binnen op die tafel zag ik een bolletje liggen van 70 gram cocaïne. Ik zag het en pakte het eigenlijk met de gedachte dat als ik het zou verkopen ik wat geld zou kunnen verdienen. Later heb ik een mesje gepakt en het opengesneden. Ik kende een meisje dat wel cocaïne rookt en die het van me wilde kopen voor ANG 50. Maar toen ik het open sneed en het poeder in mijn handen had heb ik er eerst een snuffje van genomen. Toen dat meisje niet kwam opdagen heb ik nog een keer gesnoven en de volgende dag weer totdat het op was. Het is niet zodat ik het nu ooit weer zou doen, maar ik wilde het gewoon een keer ervaren. Maar ik kies ervoor om niet die kant op te gaan. Maar om te stoppen met weed; die keuze heb ik eigenlijk nog niet echt genomen. Voel je je niet rot dat je broertje ook is gaan gebruiken. Ja, eigenlijk wel, want ik ben geen goed voorbeeld geweest Ik houd er niet van om alleen te roken dus als ik rookte gaf ik hem ook. Maar nu niet meer, Ik weet wel dat hij rookt maar ik geef hem niet meer en ik rook ook niet waar hij bij is. Stel dat ik met iemand zit te roken en hij plotseling eraan komt dan geef ik die pitu snel aan die andere. Als hij me zou vragen wil ik het hem niet geven, maar als een ander het aan hem geeft dan kan ik het ook niet tegenhouden.*

Als je een vader hebt dan hoeft hij je niet alles te leren maar door te kijken hoe hij alles doet leer je het ook. Als hij een boom kapt dan zie ik hoe hij de bijl gebruikt, maar als je vader er niet is, dan ga je heel veel verschillende voorbeelden nemen van verschillende mensen. Sommige van hun doen goede dingen en andere niet. Maar je leert van alles en van iedereen een beetje. Maar als je vader een verkeerd voorbeeld geeft hoef je dat toch ook niet te volgen, waarom dan wel het verkeerde voorbeeld van andere mensen. Ja, dat is ook wel zo. Maar als je bijvoorbeeld iemand een fiets ziet stelen en je hebt zelf ook een

fiets nodig, dan wil ik het geld niet aan mijn moeder vragen want ik hou er niet van om iets te vragen. En als ik het zelf niet heb dan heb ik al een voorbeeld gezien hoe ik toch aan die fiets kan komen. Maar echt geluk betekent voor mij bereiken wat je wil bereiken, een huis een vrouw en kinderen. Vroeger wilde ik geen kinderen omdat ik te weinig vertrouwen erin had, maar nu zou ik later met 23 jaar ongeveer wel kinderen willen. En met hard werken, met door zweten verdient geld de dingen opbouwen want dat brengt meer geluk. Want God weet precies wat je nodig hebt en wanneer. Als je een auto nodig hebt om meisjes in de stad mee te versieren dan lukt het misschien alleen om aan een fiets te komen, daar kun je geen meisjes mee versieren maar daarmee kun je wel naar je werk komen. Ik ben nergens bang voor behalve voor God, want ik wil wel voorbereid zijn als hij komt, we moeten niet alleen bidden als we problemen hebben Van Oh God, Oh God! Maar we moeten elke dag bidden voor wat hij ons geeft. Elke dag eten we en halen we adem. Dat is niet vanzelfsprekend daar moet je dankbaar voor zijn. Sommige jongeren zeggen bang voor de duivel te zijn De duivel dat is niets, je moet hem alleen kunnen herkennen, als je een paar keer in dezelfde valkuil bent gegaan dan moet je dat herkennen en weten wat erachter zit. Gister was ik zo kwaad dat ik mijn radio kapot heb gegooid. Want dat is het als je hier zit je kan niets ontwijken, als je een probleem op straat hebt dan kun je ervoor kiezen om weg te gaan of om te vechten. Hier kan geen van beide; dus ben je gedwongen om ermee te dealen dat kan heel veel spanning opbouwen omdat je steeds tussen dezelfde muren zit, met de psychologen die hier zitten kan je ook niet echt praten want ze hebben zelf nooit gerookt, dus ze weten niet echt waar ze het over hebben.

Zijn jongere broertje G. is dus 16, en heeft wat meer rookervaring. Hij begon ook rond zijn twaalfde ongeveer in de periode dat zijn moeder de hersenbloeding kreeg. Op Curaçao houdt hij van het leven in de natuur in de mondi en in de baaien, hij heeft het eigenlijk best naar zijn zin. *Curaçaoënaars zijn goede mensen. Er is altijd veel te doen. In onze wijk wordt veel georganiseerd op gebied van sport (Buena Vista), de jongeren die in de criminaliteit zitten zijn niet representatief. Ze zouden strenger opgevoed moeten worden, met minder vrijheid, de ouders zouden ze niet alles moeten laten doen. Voel je de invloed van die jongeren. Nee eigenlijk niet, ik ga niet met typische vrienden om. Mijn moeder is veel strenger ze heeft ons ook goed geïnstrueerd over het roken van drugs. Maar eigenlijk ben ik begonnen met roken toen ik 's avonds op straat begon te komen. Als ik eerder thuis had moeten zijn was ik misschien niet begonnen met roken.* -van zijn oudste broer kreeg ik te horen dat hun moeder na haar ziekte; elke avond naar de kerk begon te gaan. *Elke avond tussen 20.00 en 22.00 Maandag, dinsdag, woensdag, zelfs zaterdag' op een toon alsof het zaterdags een grotere crime betrof dan andere dagen. Daarom heeft mijn broertje meer vrijheid gekregen dan ik (AdV).- Toch als ik een kans zou krijgen zou ik kiezen voor meer vrijheid; om de dingen volgens mijn eigen keuze te doen. Want de ouders geven zelf niet altijd het juiste voorbeeld. En soms lossen meer regels niet alles op; als ze wil dat ik na het afwassen de glazen in de kast zet, terwijl ik net aan het televisie kijken ben, dan zeg ik wel dat ik het zo ga doen, maar even het programma wil afkijken. Maar dan schreeuwt ze zo dat haar eigen lichaam er pijn van doet. Kun je praten over de regels zodat iedereen er beter uitkomt. Nee, dat kan bij ons thuis niet. Waarom rook je eigenlijk? Omdat ik het lekker vind. Altijd. Nee, soms wordt je er suf van dan ga om je heen zitten kijken of zitten denken.*

Als ik een keuze opnieuw zou kunnen maken dan zou ik beter mijn best op school doen. Waar ik ben bang voor ben is om vermoord te worden; succes is om te bereiken wat je wil bereiken en je best te doen in waar je mee bezig bent.

D. is een andere tiener die via het FMA probeert te stoppen met het roken van marihuana, sinds 6 maanden heeft hij niet meer geblowd. D. is 16 jaar en zit op het PBO. Ik liet hem uit een tiental kaarten met begrippen kiezen welke hem het meeste aanspreken. Zoals tot nu toe steeds bij toepassing van deze techniek het geval was geweest werden als eerste de kaarten liefde en lol en tijd en verantwoordelijkheid gekozen. De vraagstelling had vooral betrekking op het verband tussen de twee woorden van een kaart en de verschillen.

Liefde en lol gaan samen, want door liefde aan elkaar te geven krijg je een goed gevoel. Het is het delen, het geven en nemen van de liefde waar je plezier in kan hebben. Maar ze zijn niet hetzelfde want je kan ook liefde hebben zonder lol en lol is er ook zonder liefde. Als je de dingen in je eentje doet zonder te delen dan doe je ze misschien wel met liefde maar dan heb je er geen lol in. Je kan wel alleen voor jezelf liefde hebben. Dat voel je als je iets goeds doet en je een proud in jezelf voelt als je iets goed hebt gedaan; Dus liefde is er ook als je alleen bent, maar dan is het minder leuk.

Een voorbeeld van lol zonder liefde is als er een feest is. Maar je geliefde is ziek is en je zegt tegen haar dat ze maar moet uitrusten tot ze beter is. En vervolgens ga je alleen plezier maken

Tijd en verantwoordelijkheid gaan samen want als je verantwoordelijkheid neemt over wat je doet moet je ook de tijd nemen om die dingen te doen. Want als je de tijd niet neemt kan je ze ook niet goed doen. Als je een huis wilt gaan bouwen en je denkt snel klaar te kunnen zijn, maar als je kijkt naar het resultaat en het hele huis staat schuin dan had je het net zo goed niet kunnen bouwen. Voel je soms de druk van de tijd als een begrenzing of heb je het gevoel dat je genoeg tijd hebt. Er is genoeg tijd maar je moet wel de tijd nemen; en je bent verantwoordelijk voor hoe je tijd gebruikt.

Waar voel je je nog meer verantwoordelijk voor. *Ik ben verantwoordelijk over mijn eigen leven. Maar ook voor mijn moeder. Als ik met mijn moeder naar de stad zou gaan om te winkelen, maar als ik dan vrienden tegen zou komen en ik zou met hun verder lopen, en er gebeurt ondertussen iets met mijn moeder dan zou ik me wel schuldig voelen. Ik had dan bij haar moeten zijn om haar te beschermen. Daar ben ik wel verantwoordelijk voor. Voel je je ook verantwoordelijk voor je omgeving. Ja natuurlijk de omgeving is een deel van mijn leven.*

Toeval en twijfel Als ik twijfel dan kan ik lang blijven denken. Ja, ik doe het. Nee, ik doe het niet. Maar als ik eenmaal een keuze heb gemaakt dan blijf ik erbij. Want ik ben bang dat anders me iets zal gebeuren. Als ik bijvoorbeeld heb besloten om te gaan schilderen maar daarna ga ik toch aan de motor van een auto knutselen, dan ben ik bang dat het zal exploderen. Als je een keuze opnieuw zou mogen maken welke zal dat dan zijn? Een keer had een oom van me werk voor me gevonden op een timmerwerkplaats. Hij zou me de volgende dag komen ophalen om me daar te brengen. Maar die dag was ik naar het strand gegaan. Nu zou ik die keuze wel opnieuw willen maken want ik zie het wel als een gemiste kans.

Heb je nog ergens twijfels over. *Ja, ik twijfel nog altijd over sommige dingen. Kan je me zeggen wat? Ik zou je twee voorbeelden kunnen noemen. Een paar maanden geleden wilde een groep vrienden van me gaan joyriden. De auto stond op een erf. Zij zaten erin en ze vroegen mij of ik de auto van het erf wilde duwen. Toen heb ik wel getwijfeld want ik hoefde niet veel te doen en dan had ik kunnen laten zien dat ik ook dit soort dingen durf te doen. Dan voel je je macho, hè. Hij maakt zijn borst breed terwijl hij het zegt. Maar ik wist ook dat de vader van een van die vrienden bij de politie werkte en dat als we gepakt zouden worden mijn naam in de krant zou komen te staan. Dan zien een heleboel mensen die nu goed over me denken mijn naam staan en daarna zullen ze niet goed meer over me denken. Was dat een belangrijker reden om het niet te doen dan een gevangenisstraf of een boete. Ja, dat telt nog zwaarder voor me. Een ander voorbeeld is dat we met een groep vrienden ergens kunnen inbreken. Daar twijfel ik wel over want het is veel geld. Wat is nu de reden om het niet te doen. Ik weet nog niet, misschien zeg ik ze dat ik het wel doe maar dan stuur ik op het laatst een ander dan krijg ik toch nog een deel van het geld.*

Wat is de belangrijkste keuze die je tot nu toe hebt gemaakt. *Om weer terug te gaan naar school. Mijn moeder had met me gesproken, en omdat ik weet dat wat ze zegt goed is, had ik binnen een dag besloten om weer terug naar school te gaan.*

Het is moeilijk om vertrouwen te hebben in mensen die je niet kent. Zelfs mensen die je wel kent kan je niet altijd vertrouwen. Bij ons staat de televisie buiten, maar dat is best een risico. Want ook sommige van de mensen die bij je komen die zouden best van je kunnen stelen. Toch zijn er ook genoeg mensen die ik wel vertrouw. Er is veel brutaliteit op Curaçao, sommige mensen zouden het meer moeten waarderen om positief te praten en te denken. Als je met een groepje zit en eentje gooit iets op de grond, en ik zeg hem om het van de grond te rapen; dan kan hij heel kwaad worden en ruzie gaan zoeken zo van; waarom praat je zo tegen me. Maar dan begrijpt hij niet dat het niet passend is om zo met anderen om te gaan want als ik hem zeg om het van de grond te rapen dan is dat positief bedoeld, waarom kan hij dat dan niet waarderen.

Heb je moed nodig om positief te denken en te praten? *Als de woorden van binnen komen en het zijn goede woorden dan moet je ze gewoon kunnen zeggen, daar is geen moed voor nodig dat is gewoon natuurlijk.*

Wat zou je in jezelf nog willen veranderen? *Ik word snel kwaad. Als iemand me iets zegt dat me niet bevalt dan begin ik snel te schreeuwen...*

Waarheid en werkelijkheid zijn niet hetzelfde want niet elke waarheid wordt werkelijkheid.

Wat betekent de waarheid voor je. *Ze zeggen dat de woorden van oudere mensen altijd waarheid zijn. Ja, is dat zo praten ze altijd alleen de waarheid. Nee, niet altijd soms kunnen ze wel liegen maar vaak is dat omdat ze een goed voorbeeld zouden willen geven maar het niet kunnen. Dan gaan ze erom liegen. Maar de bedoeling erachter is dan wel goed, daarom zit er toch waarheid achter.*

Welke eigenschappen heb je nodig om te slagen in het leven; *Kracht, gezondheid en wijsheid. Bedankt voor het delen van je ideeën. Ja, het is altijd leuk om iemand te vinden om mee te praten als je even niets te doen hebt.*

C. is een tengere jongen met een open gezicht met een scherpe blik, hij is 16 maar gelet op zijn bouw zou ik hem niet meer dan 12 jaar geven, hij rookt marihuana vanaf zijn 11e, waarschijnlijk heeft het gebruik in ieder geval fysiek zijn groei geremd. Hij komt duidelijk uit een welgestelde familie. Hij zit op een Nederlandse school en zijn vrienden klaarblijkelijk ook want ondanks dat hij op Curaçao geboren is spreekt hij niet goed Papiamentu. *Ik waardeer het leven op Curaçao, ik heb het prima naar mijn zin. Maar wat ik zou willen veranderen is de criminaliteit onder de mensen, mensen hebben geen normen en waarden meer. Ook onder mijn vrienden merk ik het, ze hebben totaal geen respect voor hun ouderen, mijn vrienden schelden hun ouders gewoon uit. Dat komt ook door de opvoeding, ze krijgen veel te veel vrijheid.*

Geldt dat ook voor jou? *Nee, ik krijg een heel goede opvoeding. We praten thuis over wat goed en slecht is, en we hebben duidelijke regels.*

Zou je kinderen later op dezelfde manier opvoeden? *Nee, want ik krijg geen kinderen.*

Weet je dat nu al? *Ja, want ik heb geen vertrouwen in deze wereld om er kinderen op te zetten.*

Maar jij hebt dus wel respect voor je ouders? *Nee, ik heb respect voor ouderen in het algemeen, maar niet voor mijn eigen ouders dat is toch normaal voor een puber.*

Net geef je aan dat je over alles kan praten met je ouders en dat er duidelijke regels zijn.

Ja maar er zijn ook regels die me dwars zitten, ik hou er bijvoorbeeld om de vruchten van de bomen, buiten weg te gooien, maar mijn ouders zien dat als het verspillen van eten, en mijn moeder wil niet dat er nog kopjes op de tafel blijven staan over die regels wil ze niet praten... Eigenlijk ontstaat het conflict omdat ze andere verwachtingen van me hebben dan dat ikzelf heb. Ze zouden graag willen dat ik een goede burger word met een goede opleiding en een goed betaalde baan. Maar zo zie ik mijn toekomst niet. Okay, misschien dat ik psycholoog word, maar misschien ga ik ook in de horeca. In ieder geval wil ik snel het huis uit en geld verdienen.

Waar haal je hoop en vertrouwen uit?

Ik heb geen hoop en vertrouwen, tenminste wel in mezelf maar niet in andere mensen'

Wat betekent geluk voor je? *Geluk is iets tijdelijks.*

Wat betekent succes voor je? *Succes is als je doelen bereikt als je een interessante studie volgt en er goede punten voor haalt.'*

Conclusie

De drugshulpverlening op Curaçao is voornamelijk gericht op volwassenen. Toch is de probleemstelling bij ouderen anders dan bij jongeren. De problemen bij ouderen zitten veel dieper, door jarenlang drugsgebruik zijn ze in een sociaal achtergestelde situatie terechtgekomen waar heel moeilijk uit te komen is. Als na rehabilitatie ze er al in slagen om zonder drugs te kunnen, dan komen ze toch weer in precies dezelfde sociale omstandigheden terecht die ervoor gezorgd hebben dat ze in de eerste plaats in de drugs terecht zijn gekomen. Misschien geldt dat ook in mindere mate wel voor de jeugd maar voor hen is het toch makkelijker om een nieuwe situatie te creëren. Een belangrijk onderdeel van de rehabilitatie is het je eigen maken van een nieuwe denkwijze. Drugsgebruik kan alleen doorbroken worden als oude denkpatronen doorbroken worden. En voor jongeren is ook dat gemakkelijker dan voor ouderen.

De normen en waarden van een drugsgebruiker veranderen niet het is de waarneming die verandert. De waarneming past zich aan met de fase van gebruik.

Deze waarneming kan verschuiven van: *'zo lang ik alleen in de weekenden rook ben ik geen gebruiker'*, naar *'zo lang ik alleen marihuana rook, gebruik ik geen drugs'*, tot *'zolang ik alleen coke rook en geen base gebruik ben ik geen echte drugsverslaafde'* tot *'zolang ik er netjes bij loop ben ik geen choller'* en *'zolang ik niet uit de vuilnisbakken eet of op straat leef ben ik geen echte choller.'* Op deze manier past de waarneming zich aan aan de omstandigheden om op die manier de eigen verslaving te ontkennen. Zo wordt de angst onderdrukt en het probleem niet onderkent. De omstandigheden die tot een verhoogd risico van drugsgebruik kunnen leiden zijn sociale omstandigheden enerzijds en anderzijds zijn er ook psychologische kenmerken waarneembaar.

De sociale omstandigheden van de groep met een verhoogd risico zijn; een ontwrichte thuissituatie, zoals geweld of mishandeling in het ouderlijk huis, of drugsgebruik in het ouderlijke huis, werkeloosheid en armoede. Volgens een medewerkster bij het FMA; *de groep drugsgebruikers die uit de onderlaag van de samenleving bij ons hulp zoekt komt is drie keer zo groot als de drugsgebruikers uit de maatschappelijk bovenlaag. Dit kan ook een vertekend beeld zijn rijkere families beschikken weer over de middelen om privé een psycholoog in te huren of om op een andere manier het tij te keren. Deze mensen zullen pas in laatste instantie bij ons voor hulp komen. Maar toch blijkt dat er ook in deze groep net als in alle lagen van de bevolking grote problemen zijn. Bij de rijkere mensen uit zich dat in een gebrek aan tijd en aandacht voor de tiener, de opvoeding is gedeeltelijk in handen van een dienstmeisje. De kinderen kunnen dan in praktische zin wel overal naartoe gebracht worden, maar als het kind in geestelijke nood zit, heeft het vaak niemand om over de problemen te praten.*

Maar het zijn niet alleen de sociale omstandigheden die een rol spelen. Een hulpverleenster vertelt; *ik kom uit een thuis situatie waarin alle elementen voor een verhoogde kans op drugsgebruik aanwezig waren; een alleenstaande moeder die aan alcohol verslaafd is, armoede ga zo maar door, mijn broer is gaan gebruiken, maar ik ben juist in de hulpverlening gegaan. Waar ligt dat dan aan?*

Het zijn vaak de meelopers. Diegene die in een groep niet aan een eigen mening durven vast te houden. Ze stellen geen grenzen. Dan gebruiken ze materiaal om mee te tellen, met die instelling is het al heel makkelijk om boodschapper te worden van een dealer om aan wat geld te komen. Ze zitten in een grijs gebied wat betreft ideeën. De normen en waarden waar ze mee opgegroeid zijn zitten er wel in, maar ze kunnen tijdelijk op non-actief gezet worden. De schuld wordt altijd buiten zichzelf gezet. Het is de schuld van de omstandigheden of vrienden of anderen om zich heen. Het belangrijkste kenmerk van alle verslaafden is dat ze niet de verantwoordelijkheid voor hen eigen leven aan gaan. Als je ze soms vraagt om over een bepaald punt na te denken, dan stellen ze na een week 'dat ze nog geen tijd gehad hebben om erover na te denken, of dat ze wel gedacht hebben, maar nog niet klaar zijn met denken... Ze willen de confrontatie met zichzelf niet aangaan. Je hoort soms opmerkingen als; 'ik ben van school gegaan want de juf vond me niet leuk'. De omgeving is slecht maar de rol die de persoon in de omgeving speelt wordt niet onder de loep genomen. Daarom zijn ze bereid om de kortste weg in te slaan, die is sneller en omdat de confrontatie met zichzelf vermeden wordt, ook minder pijnlijk.

Dit punt van confrontatie waarin een ommekeer in het denken wordt gemaakt en de verantwoordelijkheid voor het gedrag aanvaard verschilt per persoon. *Laatst hadden we een jongen hier het feit dat zijn ouders hem betrapt hadden met roken was voor hem het punt dat hij besloot te stappen. Dat hij zijn ouders vertrouwen geschonden had was voor hem voldoende motivatie.* Dit punt zal bij ieder anders liggen en met de tijd ook verschuiven. Reden waarom het belangrijk is om zo vroeg mogelijk hulp te bieden.

Het misbruiken van drugs is geen op zichzelf staand probleem. Het wordt gebruikt als middel tot escapisme en door erop die manier tegenover te staan, kan men in de drugshulpverlening zich richten op de redenen waarom men op de vlucht is. Omdat deze redenen zo divers zijn kan een drugshulpverleningsprogramma alleen effectief zijn als deze integraal opereert met de andere sectoren. Hierbij is het goed kunnen luisteren naar de formulering van de probleemstelling van de jonge drugsgebruikers de belangrijkste raadgeving.

JONGEREN EN CRIMINALITEIT

EEN LEIDER GEEFT EERST HET GOEDE VOORBEELD EN LAAT VERVOLGENS DE PERSOON GAAN. JA, MAAR ALS JE WEET DAT DE PERSOON NOG NIET KLAAR IS LAAT HEM OF HAAR DAN NIET. EEN GOED LEIDER WORDT BEPAALD DOOR ZIJN/ HAAR ONDERDANEN,

JONGEREN ONDER ELKAAR, BONAIRE JULI 2002

6. JONGEREN EN CRIMINALITEIT

Introductie

Als er op Curaçao iets gebeurt dan weet iedereen ervan, de kleinschaligheid die aan de ene kant kan werken als een sociale controle, zorgt er ook voor dat men al snel direct of indirect ergens betrokken bij wordt. *Als er een moord wordt gepleegd weet iedereen op het eiland ervan en is er altijd wel een link te leggen; een vriend van een tante die het heeft zien gebeuren, daarmee komt het gebeuren dichterbij*. Waar dit vroeger leidde tot een sociaal controlesysteem waarbinnen men ook de kinderen van anderen kon aanspreken op hun gedrag en dit zowel door de ouders als de jongeren geaccepteerd werd, is dit niet meer zo vanzelfsprekend. *Men durft niet meer, misschien staan hun ouders er anders tegenover.*

Verandering in het gedrag zoals het toenemen van de agressie wordt al bij kleine kinderen gesignaleerd. Kinderen spelen nog dezelfde spelletjes als de vorige generatie maar nu met een gewelddadiger variant. *Vroeger speelde we ook krijgertje en boxen maar waar we vroeger deden alsof, doen ze elkaar nu echt pijn 'Bloed, pijn, moord en foltering' zijn gewoon geworden, ook door de invloed van de televisie, verdwijnt het verschil tussen fantasie en werkelijkheid en wordt geweld een sensatie*

Op schoolpleinen tijdens de pauzes komen jongeren erg zeker over. *Die zekerheid die ze uitstralen is een schijn zekerheid. Het ophouden van een schijn, de echte onzekerheid uit zich in het feit dat ze makkelijk beïnvloedbaar zijn.*(si)

In bepaalde wijken zijn drugsgebruik, wapenbezit, geweld en andere vormen van criminaliteit misschien niet 'normaal' maar wel 'realiteit'. Jongeren in de onderlaag van de samenleving rollen als ze niet de nodige inzichten, visie, wilskracht en begeleiding hebben bijna automatisch van de ene fase naar de volgende. Alhoewel er geen exacte cijfers bekend zijn, denken jongeren zelf dat zo'n driekwart van de Antilliaanse jeugd marihuana gebruikt. In deze laag van de samenleving is het roken van marihuana een van de weinige toegankelijke 'activiteiten'. Uit verveling, om erbij te horen en uit nieuwsgierigheid wordt begonnen met roken. Voor meisjes is deze stap iets groter omdat het roken van marihuana niet goed is voor de reputatie van een meisje. Met gevolg dat zij zeker in het begin minder openlijk ervoor uit zullen komen. Om dagelijks (mee) te kunnen roken moet geld worden verdiend, als deze jongeren niet in het bezit zijn van een diploma is werk vinden erg moeilijk, en begint men (eerst op kleine schaal) te handelen. Om omzet te halen moeten deze jonge dealers veel (laat) buiten, bereikbaar en mobiel zijn. Het dagelijks ritme wordt omgegooid en valt op den duur niet meer te combineren met school of werk. De afhankelijkheid van de subcultuur waarbinnen men opereert wordt groter en om te kunnen groeien moeten grenzen verlegd worden. Men past zich verder aan, volgens de standaard die heerst binnen de groep. Oude ambities die steeds moeilijker realiseerbaar zijn, worden vervangen door nieuwe ambities. Mogelijkheden om zich verder te ontwikkelen, te profileren worden nu beperkt tot het terrein waarbinnen men ervaring heeft opgedaan. Vanaf het moment dat er veel geld verdiend wordt met de drugshandel is het proces vrijwel onomkeerbaar. *Ik wil wel weer gaan werken, maar dan zou ik een eigen kantoor met een bureau en een eigen stoel willen hebben, ik kan niet meer op een omgedraaide emmer zitten.*

Behalve het geld geeft de drugshandel, ook de kans op het opbouwen van een status en de mogelijkheid tot participatie in de maatschappij en daarmee dus ook op een identiteit. Hoe minder uitdagingen en kansen tot profilering zich voordoen buiten het circuit des te groter de kans dat dit binnen het criminele circuit zal gebeuren.

Criminaliteit en drugs zijn twee verweven begrippen op de Antillen. Naast het feit dat drugshandel op zich een criminele activiteit is:

- neemt het geweld toe met de groei van de drugshandel door afrekeningen binnen het circuit;
- wordt een groot aantal delicten uitgevoerd onder invloed van drugs;
- handelen jongeren in drugs om geld te verdienen om onder meer drugs te kunnen kopen;
- heeft de verharding van de omgangsregels die ontstaat binnen de onderlinge drugshandel zijn invloed op alle andere gebieden in de samenleving.

De mate van geweld in de drugshandel is de afgelopen jaren drastisch toegenomen. Dit kan op verschillende manier verklaard worden. Door de absolute groei van de drugshandel, weer een gevolg van de groeiende armoede, groeit ook het geweld hierbinnen mee. Door de import van de Colombiaanse drugshandel wordt ook het hardere drugssysteem binnengehaald. Binnen dit systeem is het bekend dat er op koelbloedige manier wordt afgerekend met een persoon die buiten de- door de maffia gestelde- wetten om handelt. Uiteraard zijn het niet de grote jongens zelf die de moorden uitvoeren. Voor de uitvoering van een moord wordt iemand aangesproken die zelf een schuld heeft bij een drugshandelaar boven hem, om zijn schuld af te rekenen moet hij aan de opdracht voldoen of anders kan hij erop rekenen dat of hijzelf of een familielid het slachtoffer zal worden. Waar vroeger de meeste motieven voor moord voortkwamen uit ruzies; om erekwesties en vrouwen, betreft het nu meer koel berekende moorden al dan niet van boven geleid.

Onder jongeren doen zich echter ook extreme gevallen voor waarbij het gebruik van drugs in combinatie met het kijken naar Amerikaanse actiefilms ook zijn invloed heeft. Zoals bij joyriding en het doelloos schieten vanuit een rijdende auto.

Binnen het criminele circuit zitten ook vrouwen aan de top Volgens een jong meisje met een onduidelijke beroepskeuze; *je moet het zien als een bedrijf, zeg maar sector. Je kunt het als vrouw wel maken er zitten wel vrouwen die het gemaakt hebben, maar het is een keiharde mannenwereld, dus ben jij als vrouw gedwongen om je twee keer zo hard te bewijzen. En in dit vak wil dat zeggen dat je moet tonen dat je tough genoeg bent, dat je de regels weet te respecteren en dat je mensen aan je kan binden.*

Jongeren aan het woord

De vrouwenafdeling van de gevangenis 'Bon Futuro', Koraalspecht

De volgende verklaring is van een Curaçaos meisje van 20 jaar dat in Nederland is opgegroeid. Ondanks dat ze nauwelijks bekend was met Curaçao, wil ik haar verhaal hier toch weergeven, ze is bekend met de leefwereld van Antilliaanse jongeren in Nederland, maar vooral omdat ze met een gedetailleerd verhaal kwam dat weergeeft hoe je in een dergelijke situatie te recht kan komen.

Ik heb een jaar gekregen voor het transport van drugs van Curaçao naar Nederland. Met een strafvermindering van 10% kan ik hier in november uit zijn. Ik vind het erg zwaar om hier te zijn omdat ik mijn zoontje mis. Hij was twee maanden oud toen ik hier kwam als ik vrij kom zal hij een jaar zijn. Ik woon in Rotterdam-West in januari was ik voor twee weken naar Curaçao gekomen voor de begrafenis van een oom, de broer van mijn vader. Mijn vader kon zelf niet daarom ben ik in zijn plaats gegaan. Hier ging ik veel om met een meisje dat ik in vertrouwen had genomen ik kende haar al van Nederland, ze vertelde dat ze een affaire had gehad met mijn ex-vriend. Ik wist niet dat ze eerst met hem ging, we hebben veel samen gepraat en we gingen ook samen uit. Ik kende voor de rest niemand op Curaçao. Mijn tantes gingen niet uit, en mijn nichten moesten werken. Ik had alleen haar om mee op te trekken. De dag voordat ik vertrok vroeg ze me of ik cocaïne mee wilde nemen naar Nederland zou om 1 a 2 kilo gaan, voor het transport zou ik ANG 15 000 krijgen. Ik heb geen ja of nee gezegd, ik zou er nog over nadenken, maar dat heb ik niet meer gedaan. Ik stond er niet meer bij stil. Toen ik de volgende dag zou vertrekken heb ik eerst afscheid van mijn familie genomen, toen ik terugkwam had zij mijn koffers al ingepakt en de drugs erin gezet. Ik vond de koffer wel erg zwaar, maar ze zei dat ze nog wat andere spullen had ingepakt en dat haar kennissen op Schiphol me zouden opwachten. Ik had haast om de vlucht te halen, ik moest een neef ook naar Hato brengen en mijn vlucht vertrok om 16.00. Bij het vliegveld aangekomen kon ik eerst gewoon doorlopen, na het inchecken kwam ik de moeder van diezelfde ex-vriend tegen. We begonnen te praten omdat ze wilde weten wat er nu precies gebeurd is tussen haar zoon en mij. Terwijl we zaten te praten werd ze gearresteerd omdat ze ook drugs bij zich bleek te hebben, een hond had op haar spullen gereageerd. Zelfs toen dacht ik niet verder. Pas toen ze mijn bagage weer opnieuw gingen controleren en ik de hoeveelheid zag -6 kilo cocaïne-, drong het tot me door, en vroeg ik me af wat dit voor mijn zoontje en mij zou betekenen.

De eerste maanden waren heel erg zwaar, ik kon niet eten en had last van de warmte. Ik kreeg een inzinking, ik kreeg hysterische aanvallen of viel flauw. Ik weet dat het niet goed is om drugs te vervoeren Het is wel erg, want het gaat om mensen hun leven. Waar ik woon zijn er ook veel junkies en daklozen in de buurt Ik heb altijd meegeholpen met kledinginzamelingsacties om geld te verzamelen voor de daklozen Mijn zoontje is erg ziek geweest. Toen mijn moeder me hier kwam opzoeken bleef hij maar huilen hij heeft er een trauma van gekregen dat ik eerst wegging en toen mijn moeder Hij heeft zoveel gehuild dat hij twee weken in het ziekenhuis heeft gelegen. Ik ben erg kwaad geworden op mijn moeder dat ze hier is gekomen en mijn zoontje bij mijn schoonzus had gelaten. Hij heeft haar nu meer nodig dan ik.

In de gevangenis word je hard. Toen ik 15 was heb ik abortus gepleegd toen is mijn baarmoeder gescheurd. Ik had nog helemaal geen grote buik, maar achteraf bleek het kind al zes maanden te zijn. Ik heb twee weken in coma gelegen en was drie maanden in het ziekenhuis. Pas achteraf vroeg ik me af; wat als ik het kind nou had gehouden? Mijn vader en broer hadden gezegd om het weg te halen mijn moeder zei dat ik het alleen zelf kon beslissen, maar het is in ieder geval beter om je school af te maken. Pas toen het al weg was drong het echt tot me door, ik werd agressief ik wilde wegllopen ik vocht als iemand maar even iets verkeerd tegen me zei of me aanraakte. Ik kwam in aanraking met de kinderrechtter voor geweldpleging. Daarna kwam ik onder de gezinsvoogdijraad

te staan via hun kreeg ik een kamer en kon op mezelf gaan wonen. Maar daar werd een buurman doodgeschoten en ik kon daar niet meer rustig blijven toen ben ik weer bij mijn moeder gegaan. Met mijn moeder kan ik wel praten. Nu ik hier ben heb ik wel veel dingen op een rijtje kunnen zetten. Ik wil in ieder geval Rotterdam uit. Misschien naar Maassluis maar in ieder geval niet naar een plaats waar veel Antillianen bij elkaar zijn, er zijn te veel problemen. Het is nu wel okay. Ik praat en lach met de mensen om me heen. Ik mag schoonmaakwerk doen in de Dokterskamer, elke zondag en maandag ga ik naar de kerk en om de dag ga ik naar school. Maar de dagen duren erg lang als je niet werkt. Om 24 uur op het terrein te zitten Elke dag hetzelfde, Om 9.00 eten daarna bellen en elke keer weer vechten voor de telefoon. Om 12.30 eten, zitten, praten en de telefoon, om 16.00 eten en weer zitten of naar de telefoon om 19.00 naar binnen en de volgende dag weer hetzelfde. Als je hier komt vertelt iedereen op de eerste dag haar verhaal. We steunen elkaar wel, het samen zijn is hier veel groter dan in Nederland. Mijn celgenoot is een oude vrouw, Ze heeft een dochter van 12 die op haar 11e is weggelopen, spoorloos, ze weet niet waar of met wie ze is. Ze was als eerder weggelopen toen was ze bij het RIAGG terechtgekomen ze weet niet of ze daar kwam omdat ze drugs had gebruikt, daarna kwam ze op een internaat terecht op een gesloten afdeling waar ze haar mishandelden. Daarom is de moeder drugs gaan smokkelen zodat ze haar ergens kon plaatsen waar ze het beter had.

Je wordt hier wel harder, het heeft geen zin om hier zelig te doen om iets voor elkaar te krijgen. Je leert hier de mensen echt goed kennen. Omdat we met z'n allen de hele dag op elkaar zitten moet je echt leren voor jezelf op te komen. Ik heb met mezelf de afspraak gemaakt ik kom hier zonder littekens naar buiten, ik moet er voor mijn zoontje zijn. Ik moet leren om met de tijd te leven. Een zekerheid heb ik, dat ik niet zomaar meer mensen zal vertrouwen. In de toekomst ga ik eerst mijn zoontje ophalen dan ga ik werken in de jeugdzorg of in een kinderdagverblijf of op de babyafdeling van een kindziekenhuis. Ik zal de mensen vertellen van mijn ervaring want ik schaam me er niet voor dat ik hier heb gezeten, met mijn ervaring kan ik weer andere mensen helpen Er zijn zoveel soorten mensen. Sommige zitten hiervoor moord, beroving, een drugsverslaafde die een tas met fl.300 steelt, je weet nooit waar je in terechtkomt. Ik ben hier wel milder geworden in mijn oordeel, het verschil is dat velen hier noodgedwongen zitten, door bedreiging of door werkeloosheid of ziekte, anderen zullen het gewoon nooit leren. Er is veel verlies en verdriet die ervaring wil ik met anderen delen.

Bon Futuro, vrouwenafdeling 17 augustus

Op 10 dec. 2000 heb ik iemand doodgeschoten. Een jongen ik weet niet precies hoe oud hij is ergens tussen de 25 en 30 jaar. Het was niet mijn bedoeling om hem dood te schieten, het was een ongeluk. Het gebeurde op Brionsplein, Otrobanda voor het Paseo Hotel. Er was een happening en ik liep net naar de auto, toen hij boos op me af kwam. Ik kende hem niet, hij hield me voor iemand anders. Hij was dronken en agressief, hij schold me uit en bedreigde dat hij me dood zou maken. Ik had een pistool bij me, die haalde ik uit mijn tas. Ik wilde niet op hem schieten, maar hem alleen afschrikken. Ik had niet gericht maar de kogel raakte hem midden in het voorhoofd.

Ik kon het niet geloven dat ik iemands leven heb genomen, kan ik nog steeds niet geloven. Ik kan niet eten, ik heb alleen maar zorgen, mijn hoofd is moe van het denken. De wereld is slecht geworden er is veel rape en dat soort dingen daarom had ik ook een pistool bij me. Die had ik een maand ervoor gekocht. De vader van mijn kind had me verkracht en ik voelde me niet veilig. Je moet je kunnen beschermen. Nu ben ik rustig geworden, maar ik denk veel. Hier in de gevangenis heb ik zelfbeheersing geleerd. Ik ben nu 19 jaar. Ik zit op 4 MAVO. Ik heb een dochtertje van drie. De rechter had me eerst vier jaar gegeven, maar de schuldeisers zijn in hoger beroep gegaan en nu heb ik zeven jaar gekregen, zonder voorwaardelijk, niets. Dat kan ik niet aan. Ik dacht dat ik op de helft van de tijd zat, en daar had ik me op geconcentreerd maar nu moet ik nog vijf jaar, dat kan ik niet begrijpen. Ik heb ook een hart, ik zou graag een tweede kans krijgen. Eind februari hoorde ik de uitspraak, sindsdien ben ik aan het eind van mijn kracht. De eentonigheid maakt me moe in mijn hoofd. Ik krijg medicijnen om mijn zenuwen slap te maken. Veel vrouwen hier nemen kalmerende medicijnen en slaappillen. Ik ben geen crimineel. Niemand ziet zichzelf als een crimineel, zelfs al heb je iemand gedood. Je weet dat het fout is wat je hebt gedaan, maar je ziet jezelf als een mens met een hart. Ik vecht voor een oplossing maar ik zie er geen. Ik ben goed met iedereen hier maar soms wil ik met niemand praten. Dan sluit ik mezelf af en ga naar mijn cel. Ook de bewaking ze zijn best vriendelijk tegen ons, maar ze kunnen je ook niet helpen. Ik zou zo graag een dagje verlof willen hebben gewoon in de auto gaan rijden en om je heen kunnen kijken Verleden weekend was mijn moeder jarig ik heb om verlof gevraagd maar ik heb het niet gekregen. Ze houden hier van liegen. Elke keer zeggen ze wat anders. De regels verschillen per dag en worden bij ieder persoon weer anders toegepast. Anderen krijgen soms wel een dagje verlof, waarom ik niet. Als je ze wat vraagt doen ze alsof ze moe zijn of reageren ze niet. Je moet ieder verzoek elke keer weer opnieuw aanvragen en het duurt eeuwen voordat je een reactie krijgt. Ik had altijd al een explosief karakter maar hier heb ik zelfbeheersing geleerd, je zit met zoveel verschillende karakters de hele tijd bij elkaar, je moet je zenuwen leren beheersen.

Mijn plannen nu zijn mijn school af te maken Dat is de enige manier dat ik weer wat vertrouwen kan terugverdienen van mijn vader. Maar ik kan me niet concentreren mijn hoofd is zo onrustig, ik moet gewoon even naar buiten als het niet gaat is mijn moeder de enige die me kan kalmeren. Als ik hier uitkom dan ga ik eerst mijn dochtertje ophalen want ik wil zelf voor haar zorgen, ik zou haar willen leren om liefde en respect te hebben. Mijn ouders waren 17 jaar samen, maar toen ik zwanger werd heeft mijn vader me de rug toegekeerd. Ik kan hier wel de MAVO afmaken, ik volg lessen achter in de bibliotheek maar ik ben nu 1,5 maand niet naar school geweest. Ik ben het enige meisje dat de MAVO volgt hier, ik zou samen met de jongens lessen moeten volgen maar er zijn niet genoeg bewakers om mij alleen naar de bibliotheek te brengen. Ik moet zes vakken volgen, maar ik volg nu alleen vier vakken, wiskunde, boekhoudkunde, engels en nederlands. Er is een leraar boekhoudkunde en een leraar nederlands die geven ook de andere vakken. Maar ze motiveren je niet. Een geeft alleen huiswerk op maar ik krijg geen uitleg. Ik moet wat steun krijgen, iemand om mee te praten, over mijn problemen. Kan je ze alsjeblieft vragen om naar mijn verzoek te luisteren, ik kom er niet uit, ik moet met iemand praten.

In de groep nog steeds op de vrouwenafdeling

Je moet het ze buiten laten weten hoe we ons voelen. Al zitten we hier we zijn nog steeds mensen. Soms vechten we met elkaar en soms vechten we voor elkaar. Juist hier heb ik God leren kennen en we helpen elkaar door de pijn heen. Maar als het om de telefoon gaat - vaak het enige contact met de buitenwereld -, dan kunnen er vechtpartijen ontstaan. Opeens staan we in twee groepen tegenover. Curaçaoënaars tegenover niet-Curaçaoënaars. We trekken elkaar naar elkaar toe en we vallen elkaar weer af. We hebben hulp nodig, want waar moet je het zoeken als je jarenlang elke dag binnen dezelfde muren leeft. Wat zou jij doen om niet gek te worden van de verveling. We weten dat we hier met een reden zitten. Ik weet dat ik schuldig ben, maar jij ook en de reden waarom ik hier zit heeft er ook schuld aan, maar je kan je niet schuldig blijven voelen. We willen praten met het buiten over de manier waarop we hier nu leven en wat we voor kansen we nog hebben in de toekomst. De omstandigheden zijn slecht we hebben de juiste medicijnen nodig en schoon water maar vooral de mogelijkheid om te overleggen met de buitenwereld. Om kracht op te doen.

Conclusie

De jongeren die in de criminaliteit terechtkomen hebben vaak een achtergrond die een combinatie is van de andere doelgroepen. Weinig opleiding, vaak op jonge leeftijd kinderen maar ook andere verantwoordelijkheden waar men nog niet rijp voor was, en vaak zijn het drugsgebruikers, of gaat het om delicten die met drugs te maken hebben. Het profiel komt dan ook overeen met voorgaande. Zoals ook uit de verhalen blijkt komt men vaak op de slechte pad doordat duidelijke keuzes en keuzemomenten ontbreken. Met het ontbreken van een keuze worden er ook geen grenzen gesteld. Daarmee hebben invloeden uit de omgeving vrij spel. In wisselwerking met de omgeving worden criminele daden door de jongeren niet daadwerkelijk afgewezen. Het ontbreekt hun vaak aan de ervaring om verantwoordelijkheid op zich te nemen en het zelfvertrouwen en ontwikkeling om vanuit een eigen geweten te handelen. Veel delicten worden onder invloed gepleegd. De invloed van drugs, maar ook de invloed van de verharde omgeving. Die bij 'zwaktes' als armoede, onvermogen, en weigering van aanpassing de persoon buiten de groep zal sluiten. De motivatie achter delicten die gepleegd worden om (drugs)geld ligt dan ook uit angst voor uitsluiting ofwel door makkelijk te beïnvloeden, onverantwoordelijke jongeren uit een criminele subcultuur of uit angst voor uitsluiting door armoede van individuen met verantwoordelijkheden die boven hun vermogen uitgaan.

Daders zijn in veel gevallen zelf ook slachtoffer geweest. Van armoede en/of geweld. Mishandeling en geweld nemen verschillende vormen aan. Dit kan zich uiten in lichamelijk geweld, verbaal geweld, geestelijke intimidatie. Maar ook het ontbreken van erkenning of bevestiging is een vorm van geestelijke mishandeling. Meestal gaan de verschillende vormen hand in hand. *'De eerste keer dat hij me sloeg, was ik gelijk weg. Ik ben veel te jong om verdriet te hebben. Nu werk ik op het strand van zeven uur 's ochtends tot zeven uur 's avonds, voor zes gulden per uur en vaak betaalt mijn baas me de helft van mijn uren niet eens uit. M'n dochtertje van twee gaat naar de crèche, 's*

Avonds hebben we net een uurtje voordat ze in slaap valt. Ik weet dat ik haar liefde en aandacht moet geven, maar ik moet haar ook te eten geven' -Na enkele maanden gaf ze de relatie met de vader van het kind weer een kans,met zijn bijdrage kon ze voorlopig minder uren maken-.

De relatie tussen verkrachting en moord wordt uit verschillende verhalen duidelijk. (*Niet alle interviews staan hier opgetekend , Adv*). Bij het ontbreken van een vorm van hulp of begeleiding in traumaverwerking en rouwverwerking of andere vormen van geestelijke hulp zullen oude pijnen destructieve vormen aannemen in de verdere persoonlijke ontwikkeling en daarmee ook naar de omgeving. Er zijn vele vormen waarin geestelijke hulp geboden kan worden. In essentie moet er een openheid ontstaan waarin de kans genomen wordt tot het ontwikkelen van een sensitief bewustzijn van eigen vermogen en geweten. Waarbij aan zowel de positieve als negatieve aspecten recht wordt gedaan. Zodat oude angsten, pijnen schuldgevoelens ontdaan worden van hun destructieve lading in een proces van begrip en vergeving - e lucha santa -. Daarbij is het van groot belang om met een betrokken en individueel resocialisatieproces een vernieuwde perceptie op het leven te kunnen consolideren. Een garantie op een actieve deelname binnen de samenleving is daarbij een eerste vereiste.

7. Algemene conclusies

De communicatievorm en structuur

Vriendschappen en groepsvorming ontstaan vaak binnen de buurt waarin men woont en minder op de basis van het delen van gemeenschappelijke interesses; sport of andere hobby's. Dit komt omdat deze activiteiten door het ontbreken van een adequaat transport vaak wijkgebonden zijn.

Het is een absolute noodzaak voor jongeren om elkaar te ontmoeten. Als er geen jongerencentra zijn zal dit op straat 'onder de boom' gebeuren. Ook ouderen zitten dagelijks 'onder de boom', ervaringen, politieke opvattingen en roddels worden op die manier gedeeld. Misschien hebben ouderen eerder de gewoonte naar een bar te gaan, maar het is dezelfde behoefte tot uitwisseling die mensen bij elkaar laat komen. Jongeren die elkaar op straat ontmoeten krijgen heel snel een stempel opgedrukt, ze doen niks, ze hangen alleen maar, ze gebruiken drugs. En al klopt dit beeld wellicht ook vaak met wat zich afspeelt binnen de groep jongeren zou men zich ook kunnen afvragen wat de alternatieven zijn.

Er is een redelijk aanbod aan mogelijkheden van vrijetijdsbesteding voor jongeren om op een georganiseerde en actieve vorm bij elkaar te komen. Echter vaak onvoldoende afgestemd op de mogelijkheden en behoeftes van jongeren. Daardoor ontstaan er groepen van jongeren die elkaar in de wijk op straat ontmoeten, waarbij een gedeelde activiteit en doel ontbreekt. De eerste voor de hand liggende verbindende factor binnen de groep wordt dan vaak het gebruik van drugs. Drugs wordt op deze manier behalve genotmiddel ook een communicatiemiddel; het verbindende element binnen de groep, de aanleiding om elkaar te ontmoeten. Om het gebruik van drugs tegen te gaan, kan alleen een groepsgerichte aanpak echt effectief zijn, waarbij de nadruk minder moet liggen op de bestrijding van de drugs zelf en meer om de groep te faciliteren om tot nieuwe doelstellingen te komen. Dit, samen met de activiteiten die nodig zijn om die doelstellingen te bereiken, zorgt voor een nieuw verbindingselement binnen de groep. Bij een individuele aanpak echter kan de persoon die besluit met drugsgebruik te stoppen wel aansluiting proberen te vinden bij een andere groep. Maar als deze er niet is of als er te weinig gemeenschappelijke gronden zijn voor aansluiting zal dit mislukken. Uit eenzaamheid zal die persoon weer zijn oude vrienden gaan opzoeken. En als binnen deze vriendengroep er niets verandert zullen ook oude gewoontes weer worden opgepakt.

De manier waarop de meeste volwassen de jongeren zien, ze zien een slecht groepje en dat nemen en generaliseren ze. Ze nemen ons niet altijd serieus. Als oplossing denk ik dat ze de jongeren bij meer dingen moeten betrekken. Geef ons een kans om onze mening te uiten.

De manier dat onze ouderen nu werken, daarmee bedoel ik ons gouvernement, ze doen dingen waarvan ze denken dat het goed voor ons is, maar ze vragen het ons nooit. Oplossing: praat met ons!

De vorming

Zowel het onderwijs als de kerkelijke opvoeding hebben hun basis buiten de gemeenschap van de cultuur van de onderrichte. Beide lagen in het verlengde van het koloniale systeem en dientengevolge droegen zij ook het normen en waardenstelsel van de koloniale mogendheid over. Dit vormt tot het heden nog het referentiekader van de Antilliaanse gemeenschap. Paradoxaal heeft dit normen- en waardenstelsel zich in Nederland sneller veranderd dan op de Antillen. Hoewel het hier een geïmporteerd of een opgelegd maar ook geadopteerd waardenstelsel betreft overweegt hier de behoudendheid. Er heerst een 'mevrouw, dit is een keurige buurt' mentaliteit ' - van oerdegelijke Hollandse afkomst?' – (AdV)

De mentale vrijheid die gepaard gaat met het durven loslaten van oude waardensystemen is een proces dat meer dan enkele decennia van zelfbestuur in beslag zal nemen. Binnen de Antilliaanse samenleving zijn er grote verschillen waarneembaar hoe met dit emancipatieproces wordt omgegaan. Een groep 'vrijdenkers' zet zich in om de verdere ontwikkeling van het eiland van binnenuit te stimuleren. Maar daar staat de moraal tegenover om alles wat anders en nieuw is te verwerpen en op de steeds hoger wordende berg van oordeel te plaatsen ' *er zijn tegenwoordig geen normen en waarden meer*'. Een nog groter gevaar ontstaat wanneer een grote groep, vooral jongeren niet in staat is om volgens de bestaande normen te leven maar ook niet de mogelijkheden en middelen heeft om nieuwe normen neer te zetten. Als de ontwikkeling van de ideeënwereld geen gelijke tred houdt met de concrete ontwikkelingen binnen een samenleving, zoals het scholingsaanbod, zelfstandige huisvesting en werkgelegenheid leidt dit tot ontsparing.

Consumeren versus creëren

De technische ontwikkeling die zich in versneld tempo de laatste decennia heeft voltrokken heeft zijn invloed gehad. De kabaaltelevisie en computerspelletjes hebben een gesprek en het spelen van een spel waarbij eigen fantasie vereist wordt vervangen. Het overgrote deel van de bezigheden van jonge kinderen heeft een consumerend karakter. Hierdoor komt creativiteit niet voldoende tot ontwikkeling. Creativiteit beslaat meer dan het in staat zijn om met je handen iets leuks te maken. Een creatief ontwikkelde geest heeft zich een denkwijze eigen gemaakt waardoor hij in staat is om van heel weinig iets bijzonders te maken. Maar ook om oplossingsgericht te denken en in staat te zijn om ook in moeilijke omstandigheden met weinig middelen mogelijkheden te zien en te benutten. Zoals de oudere vrouwen die met het 'creëren' van gebak of de verkoop van zelfgemaakte drankjes extra inkomsten wisten te maken. Overlevingsstrategieën vergen een creatieve geest. Stimuli van buiten die niet meer van de ontvanger vergen dan het opnemen van wat geboden is werken op de lange duur verlamdend op de geest en veroorzaken verveling. En juist deze verveling wordt ook onder de jongeren zelf als een groot probleem gezien.

Verveling kan door de volgende vier redenen veroorzaakt worden:

- wanneer je niet gewend bent om je fantasie te gebruiken, door iets neer te zetten, te tekenen, schrijven, te vertellen enz.;
- wanneer de impulsen uit de omgeving een consumerend karakter hebben, doorbreken van de sleur wordt dan gezocht in meer van hetzelfde;
- bij het ontbreken van idealen of levensdoelen, die haalbaar zijn en aan de andere kant niet te makkelijk haalbaar;
- het gevoel dat men geen invloed heeft op de omgeving (doelloosheid door machteloosheid).

Materialisme en de eisen van een moderne samenleving

De jeugd wordt vaak materialisme verweten. *Ze dragen voor honderden guldens aan kleren, hun kets alleen al zijn honderden guldens. Sommige jongens lopen met dikke gouden kettingen om hun nek. Of ze rijden in een gloednieuwe BMW rond. Dat terwijl ze in een schamel huisje wonen en ze het zich eigenlijk niet kunnen veroorloven. Het is allemaal om op te vallen en elkaar de loef af te steken (si)*

Alhoewel deze waarneming kloppend is, moet daarbij de kanttekening gemaakt worden, dat het materialisme op zich niet het probleem is, maar een uitingsvorm van dieper gelegen problemen:

- In een maatschappij waar je het je niet kan veroorloven je zwaktes kenbaar te maken wordt het ophouden van de schijn een overlevingsmechanisme.
- Bij het ontbreken van een loopbaan, zeker wanneer de beroepskeuze zo bepalend is voor de identiteit, is het hebben van geld ondergeschikt aan het kunnen tonen dat je geld hebt, om zodoende je als persoon te kunnen profileren.
- Armoede staat vaak gelijk aan isolement binnen de moderne samenleving, omdat zo goed als elke vorm van activiteit geld kost.
- Onder de welvaartstandaard van de maatschappij leven betekent ook de mogelijkheden om het in de toekomst beter te hebben te beperken. *(Je kan wel stellen dat je ook met de hand kan schrijven, maar een scriptie moet toch uitgetypt ingeleverd worden, si.).*

Voor een grote groep mensen is er al een te groot verschil tussen de bestedingsmogelijkheden en de eisen die de moderne samenleving stelt voor een actieve deelname. Het patroon van meer uitgeven dan men zich kan veroorloven is daarbij bijna onvermijdelijk. Dit patroon is overgenomen en versterkt door de jongeren. In de hoop op een betere toekomst wordt door uiterlijk vertoon, een plaats ingekocht binnen de samenleving. Vanuit deze optiek gezien wordt een niet-materialistische instelling een (meestal niet gebruikt) privilege van de rijken. Het materialisme onder de jongeren laat zich daarmee vooral vanuit de socio-economische hoek verklaren en niet vanuit de

sociaal-culturele achtergrond. Materialisme is een kenmerk van deze tijd. Materialisme onder jongeren een gevolg van het marktsysteem en een blik op de toekomst.

Wat wel cultureel bepaald is, is de keuze om dat materialisme vooral in kleding, schoeisel en goud om te zetten en minder in spullen voor het huis, elektronische apparatuur, vakanties of andere zaken. Dit zit verankert in de Afrikaanse cultuur waar rijkdom in de eerste plaats op het lichaam wordt gedragen, en waarin je het mooi maken, en mooi voelen en het uitdragen daarvan een deel zijn van de waarde die je aan het leven geeft. Op de Antillen wordt dat vertolkt met het krijgen van 'fama'.

Kennisoverdracht en traditie

Volgens velen geïnterviewden is het falen van het gebruik van een opbouwende communicatievorm een van de belangrijkste oorzaken voor het ontsporen of in ieder geval het onvoorbereid zijn van de jongeren van deze tijd.

Nauw verbonden met bovenstaande is het verdwijnen van de traditionele kennisoverdrachtinstituten die hun betekenis in de moderne samenleving hebben verloren. Het creëren van een momentum, een gelegenheid waarbij in familie of buurtverband belangrijke zaken besproken kunnen worden zijn vervangen door vergaderingen waarbij het inbrengen van informatie, inspraak en beslissingsbevoegdheden beperkt blijven tot een kleine groep, van vaak op gelijk niveau werkende mensen.

Hiermee verdwijnt automatisch ook het daarmee verbonden kennisoverdrachtmoment. Hetzelfde principe kan men ook toepassen bij het verdwijnen van de andere kennisoverdrachtmomenten zoals bij de geboorte, als de kinderen in het ziekenhuis worden geboren, huwelijken in het buitenland etc. Met het ontbreken van een kennisoverdrachtgelegenheid verdwijnt ook de kennis.

Overgangsriten zijn de rituelen rondom een belangrijke moment in het leven, waardoor het herkenbaar is binnen welk stadium in je leven je bent aangekomen. Zoals de markering van de overgang van adolescent naar volwassenen. Overgangsriten in deze tijd, in willekeurige volgorde, zijn het verlaten van de lagere school naar de middelbare school, het doen van de heilige communie, het behalen van je rijbewijs en je eerste auto, een eerste stageplek, het huwelijk, het krijgen van je eerste kind, het afscheid van de bursalen etc.. Deze momenten zijn belangrijk omdat ze een indicatie zijn van de plaats die je inneemt binnen de maatschappij. Het onderscheidt tussen een kind en een adolescent, en een adolescent en een volwassenen moet herkenbaar blijven, elke fase in de ontwikkeling gaat gepaard met de daarbij behorende verantwoordelijkheid. Zoals bijvoorbeeld het geven van een huisdier aan een kind dat 10 jaar wordt zodat hij leert wat het inhoudt om voor andere levende wezens verantwoordelijk te zijn. Of het geven van een kostbaar sieraad aan een meisje dat voor het eerst menstrueert zodat ze beseft dat ze nu iets waardevols heeft dat ze niet mag verliezen. Bij het ontbreken van deze markeringspunten of bij uitsluiting door bijvoorbeeld geldgebrek, onwetendheid of desinteresse ontstaat vervreemding over welke plaats je hebt binnen je eigen samenleving. Ook door de scheve verhoudingen die er ontstaan door drugsgelden is het mogelijk dat bijvoorbeeld een werkeloze jongen over een auto beschikt terwijl een ouder hardwerkend familielid de bus moet nemen. Door scheve verhoudingen, het niet

valoriseren van markeringspunten in het leven, of uitsluiting van deze momenten ontbreekt het houvast dat een mens nodig heeft om te weten waar hij staat in het leven. Als men geen duidelijke plek in de samenleving heeft dan ontbreekt ook de kennis welke verantwoordelijkheden daarbij horen, wat bereikt en afgerond is en op welke nieuwe uitdagingen voorbereid moet worden. Dit is een belangrijke oorzaak van de vervreemding die veel jongeren ervaren. Zeker bij die groep die van school zijn gegaan en geen vaste baan hebben, of op een andere manier uitgesloten zijn van een zinvolle participatie in de samenleving.

Er vindt zich in deze tijd zoals ook in veel andere plaatsen in de wereld wel een herwaardering van oude kennis en waarden plaats. Dit uit zich onder meer door het verzamelen van verhalen van oude mensen. Ook de hernieuwde belangstelling voor oude panden is daar een uiting van. De re-institutionalisering van de daarmee verbonden kennis en tradities zou een belangrijke volgende stap kunnen zijn om deze herwaardering te integreren.

Het samenkomen 'onder de boom' heeft door de drugshandel en het rondhangen van jongeren die niks om handen hebben een negatieve klank gekregen. De van oorsprong Afrikaanse term 'arbre de palabre' (vertaald: 'gesprek onder de boom') houdt eigenlijk in de bijeenkomst van het dorp, de buurt of de stam om belangrijke actuele zaken te bespreken en om toekomstplannen te maken. Hier worden ongeschreven afspraken gemaakt die een tijdsplanning van generaties kunnen omvatten. Alhoewel niet altijd iedereen evenveel kan inbrengen, worden door parallelle vergaderingen per groep en vertegenwoordiging een ieders inspraak en mening meegenomen. Dit om aan te duiden dat traditie een sleutel kan zijn tot zowel behoud als verandering. Of dit in positieve of negatieve zin wordt toegepast is afhankelijk van het bewust gebruik van deze sleutel.

Dualistisch wereldbeeld... gespleten karakter

In het rooms-katholieke gedachtegoed en daarmee ook in de opvattingen die ouders aan hun kinderen meegaven ligt er een sterke scheiding tussen het goede en het kwade. De jongeren stellen dat het hun hoogste doel is om het goede na te volgen. De wijze waarop wordt omgegaan met dit normbesef heeft vergaande consequenties in verschillende verschijningsvormen. Er zijn weinig vormingsprocessen die zwakheden een plaats geven binnen zowel de maatschappij als binnen de persoonlijkheid. Ze krijgen noch in de opvoeding noch in de jongerenperceptie een plaats toegekend als een mogelijk te transformeren eigenschap in de psychologische ontwikkeling. Mindere eigenschappen worden niet gezien als zwaktes die door empowerment gekeerd kunnen worden, maar als een bijna onontkoombaar feit. Of zoals een 20-jarige jongen het stelt die 17 jaar heeft gekregen voor roofmoord; *ik was altijd al slecht, mijn hele familie is goed het zijn allemaal goede mensen, maar ik ben slecht want ik heb nooit willen luisteren.*

Deze opmerking geeft weer dat hij de wereld indeelt aan de hand van goede en kwade mensen. Vele andere opmerkingen getuigen van hetzelfde. *Ik heb alleen goede vrienden, maar met die andere groep ga ik niet om dat zijn slechte mensen.* Negatief beoordeelde activiteiten worden op de persoon of groep geprojecteerd. Meestal resulteert dit in het buiten zichzelf plaatsen van mindere karaktertrekken. *Ik ben niet zo of mijn vrienden zijn niet zo.* Hierdoor kunnen minder positieve eigenschappen onderbelicht blijven. Dit kan

stagnatie veroorzaken in de integrale ontwikkeling van het geheel aan persoonlijke eigenschappen. Onder de psychische ziektes is schizofrenie een bekend ziektebeeld vooral onder de Curaçaose mannen en jongens. Schizofrenie is een uiterste, maar vormen van gespletenheid kunnen vanuit een dergelijk dualistische wereldbeeld ontstaan zijn.

De gevoelde noodzaak om goed te zijn kan teruggevoerd worden tot in de periode van slavernij, waar de boodschap onomstotelijk was dat men inferieur dus 'niet goed genoeg' was. Alhoewel de zwarte bevolking sinds 1863 wettelijk gelijke status heeft bleef ook in de verhouding tussen zwart en blank in de daarop volgende generaties de invloed van de machtsverschillen doorwerken. Door de langdurige inferieure machtspositie ontstond onder een belangrijk deel van de zwarte bevolking de noodzaak om het tegendeel, van deze inferioriteit, te bewijzen. Met als resultaat een bovenmatige hang naar het goede, door een hoog normbesef maar ook een oordelend en een strenge, autoritaire opvoeding waarbij de nadruk is komen te liggen om vooral niets verkeerd te doen. Ook deze vorm van opvoeding werkt niet bevorderend voor de zelfacceptatie.

Een andere vorm waarin het bovenstaande zich kan manifesteren is het ontwikkelen van legitimeringstheorieën: theorieën waarin verkeerd gedrag niet verantwoord maar gelegitimeerd wordt omdat betreffende persoon de handeling buiten zichzelf plaatst.

Heel veel van de problemen kunnen teruggevoerd worden naar het dualisme dat ontstaat als er een te grote discrepantie bestaat tussen het normbesef en de realiteit. Als oude waarden dogmatisch gehanteerd worden en niet gerelativeerd, aangepast of verhelderd in een snel veranderende realiteit wordt het falen bevestigd. Bij voortdurende herhaling van dit proces kan dit uitmonden tot een fatalisme of in mindere sterke vorm tot een belemmerend negatief zelfbeeld.

Opvallend was de discussie die tijdens een workshop ontstond, toen als kernprobleem uit de groep naar voren kwam 'het gebrek aan eenheid'. Om na te gaan in hoeverre eenheid nagestreefd werd, vroeg ik de groep; *'als je de keuze had, wat zou je prefereren: een weiland met allemaal verschillende bloemen verzorgen waarin ieder de zorg en de verantwoordelijkheid heeft over zijn eigen bloem of met z'n allen één grote zonnebloem verzorgen.'* Van de 20 jongeren antwoordden 18 dat ze kozen voor de grote gemeenschappelijke zonnebloem. De twee die voor een eigen bloem kozen waren beiden afkomstig uit maatschappelijk beter gesitueerde gezinnen.

Pas na vergelijkend onderzoek in andere culturen kunnen hier conclusies aan worden verbonden. Toch kan gesteld worden dat veel van de beoogde normen, nog die normen zijn die verbonden zijn aan de vroegere leefpatronen, de gemeenschapszin die heerste in de sociale structuur van de vorige generaties. De realisering dat deze vorm van eenheid niet meer haalbaar is in de moderne samenlevingsstructuur zou een positief zelfbeeld ten goede komen. Door te accepteren dat er andere vormen van eenheid wel bewaard zijn gebleven of zich in een nieuwe vorm ontwikkelen, ontstaat een realistischer maatschappijbeeld. *Mijn vader woont niet ver hier vandaan zodat ik hem elke avond eten kan brengen.* Een basis die misschien onder het verwachtingspatroon van velen ligt, maar daardoor ook laagdrempelig is en beter haalbaar voor anderen voor wie dit nu niet het

geval is. Dit zou verdere marginalisering tegen kunnen gaan. En de kloof ofwel de gespletenheid in de samenleving en in de psyche kunnen dichten.

Het profiel van de Antilliaanse jongeren

Aan de hand van de vele gesprekken en de ingevulde vragenlijsten kan een profielschets gemaakt worden van het beeld dat op deze manier van Antilliaanse jongeren is ontstaan. De belangrijkste, meest genoemde waarde voor de Antilliaanse jongeren is respect. Onder respect wordt dan op de eerste plaats verstaan het geven van respect aan anderen en vooral aan ouderen. Daarna komt naar voren dat men ook respect voor zichzelf moet hebben. De waarde om ook respect van een ander te verlangen is inherent aan het 'respect voor zichzelf' hebben.

Dit kan gestaafd worden door de motivatie van extreem gedrag te onderzoeken. Dan blijkt dat een overgroot deel van geweldpleging voortkomt uit erekwesties en de veronderstelling dat wat als onrespectvol wordt ervaren overschreden is. Onafhankelijk van het waardeoordeel dat gevelde kan worden over gewelddadige (re)acties, vertelt het motief van het delict iets over het belang van respect binnen het waardestelsel van de Antilliaanse jongeren. Respect is ook de belangrijkste waarde die jonge mensen hun (toekomstige) kinderen zouden willen meegeven in de opvoeding, gevolgd door discipline.

De tweede norm die vaak aangehaald wordt is verantwoordelijkheid. Verantwoordelijkheid vooral naar de invulling die je aan je eigen leven geeft, de manier waarop met tijd om wordt gegaan en de inzet die geleverd wordt om de ambities waar te maken. Deze ambities liggen bijna in alle gevallen in het hebben van een beroep. Succes wordt gemeten naar een solide bestaan, een vaste baan en het kunnen onderhouden van een gezin. Materiële zaken als maat voor succes zijn ondanks de algemene veronderstellingen, tijdens de interviews niet éénmaal naar voren gekomen. De ambities liggen in het kunnen uitoefenen van het gekozen beroep. Men profileert zich in de eerste plaats aan de hand van een beroepskeuze. Pas wanneer de omstandigheden het niet toelaten om de eerste ambitie waar te maken wordt het belang van geld en materiële zaken als status belangrijk. Opvallend is dat de bovengenoemde waarden van respect, verantwoordelijkheid en discipline haaks staan op het beeld dat er leeft van Antilliaanse jongeren en wellicht ook haaks staan op de realiteit van een deel van deze jongeren.

Tijd is heel belangrijk, gebruik elke seconde goed, want elke milliseconde dat je niks doet of slechte beslissingen neemt kan je hele leven omzetten. De tijd zal veel verantwoordelijkheid voor je brengen, draag ze met vreugde (raad van een meisje van 20).

Verveling is een groot probleem. Door het ontbreken van haalbare uitdagingen wordt experimenteel gedrag gestimuleerd op het gebied van druggebruik, de gerichtheid op de seksualiteit en de criminaliteit. *We hebben bijna niets te doen, de activiteiten zijn schaars, jongeren beïnvloeden elkaar en gaan zo op de slechte weg; er moeten gewoon meer activiteiten komen om de jongeren van de slechte weg te halen.*

Een ander gemeenschappelijke kenmerk van de jongeren op de Antillen is de Godsbeleving. Op de vraag waar haal je hoop en vertrouwen uit wordt een enkele keer

geantwoord: uit de gesprekken met mijn vader, moeder, oom of andere (altijd oudere) persoon. Maar meestal blijkt God de belangrijkste raadgever, steun en vriend te zijn. Ook uit het onderzoek uitgevoerd door Taskforce Antilliaanse Jongeren geeft 85% van de jongeren aan dat hun leven geleid wordt door God. Uit de wijze waarop de relatie met God besproken wordt blijkt de behoefte aan iemand waar men op kan vertrouwen en die vooral altijd aanwezig is. Binnen de vriendschappen in de eigen leeftijdscategorie wordt vaak niet vertrouwelijk over problemen gesproken. Met deze vrienden wordt het plezier gedeeld en worden ook wel ideeën uitgewisseld, maar zelden worden problemen diepgaand binnen de eigen groep besproken. Het is vooral belangrijk om jezelf hoog te houden en zo succesvol mogelijk over te komen. Zelfverzekerd, geliefd en vooral zonder angsten. De meeste jongeren durven niet openlijk hun zorgen en angsten met anderen te bespreken. Als er iemand in vertrouwen wordt genomen is dat vaak een ouder familielid. Als die persoon ontbreekt kan eenzaamheid ontstaan.

Jongeren kunnen vaak negatief praten over anderen jongeren. Ze praten over jongeren alsof ze zelf een uitzondering zijn op de groep. Over jongeren wordt gesproken in de zijvorm en niet in de wijvorm. *'Zij hebben te weinig respect, zij gebruiken te veel drugs, zij hebben geen respect meer voor ouderen en ze begeven zich in vele criminelen praktijken.'* Als deze persoon dan aangesproken wordt op de eigen inbreng, en het feit dat hij / zij ook deel uitmaakt van de jongerengroep, dan ziet deze persoon zichzelf en soms ook zijn vrienden als de uitzondering op de regel. *Nee, wij zijn de goede groep.* Er worden veel algemene uitspraken gedaan en niet makkelijk van uit de eigen ervaring gesproken noch geoordeeld.

Als de persoon dan buiten de groep wordt gesproken gaat men veel verder in de ontboezemingen. Afzonderlijk genomen kan hij / zij dan weer toegeven bijvoorbeeld ook wel eens te blowen, maar als binnen die groep drugsgebruik niet geaccepteerd is wordt deze norm binnen de hele groep ook bewaard en worden anderen erop beoordeeld. Op deze wijze wordt het eigen gedrag indirect afgekeurd zonder dat men daar rekenschap over hoeft af te leggen. Maar ook andersom: in een groep waarbinnen iedereen blowt zal men binnen de groep niet zo snel toegeven er helemaal geen trek in te hebben.

Uit het veroordelende karakter en het handhaven van het normatieve karakter binnen het waardenstelsel van de meeste jongeren blijkt conformisme. Het vast willen houden aan wat altijd op die manier ingeprent is en het volgen van de mening van anderen, zelfs als deze schadelijk is voor de eigen groep. Opmerkingen als *'er moeten meer regels en wetten komen en controles op de handhaving ervan'* zijn duidelijk overgenomen termen. Want op de vraag wat dit dan precies moet inhouden blijft het antwoord schuldig. Slechts enkelen van de geïnterviewden zijn in staat om het normen- en waardenstelsel van de vorige generatie te relativiseren en deze binnen het nieuwe tijdsbeeld te herformuleren. Deze enkeling legt dan de nadruk op 'zelfstandigheid' en 'onafhankelijkheid'. Het merendeel van de jongeren antwoordt op de vraag 'Wat zou je willen bereiken' met antwoorden als *'Ik wil een goed mens zijn', 'ik wil gehoorzaam zijn' en 'ik hoop naar de hemel te kunnen gaan'.*

De perceptie van een goed mens is iemand die hard werkt, altijd zijn best doet en geen verkeerde dingen doet.

Een grote belemmering voor de ontwikkeling is het dualistisch denken, zowel over de maatschappij als over de eigen persoon. Dit veroorzaakt een negatief maatschappijbeeld en kan ook een negatief zelfbeeld geven. Daarnaast staat dit lijnrecht tegenover begripsvorming, relativering en nuancering en bevordert dit het conformerende en beoordelende karakter.

De meest genoemde angsten die er leven onder jongeren zijn faalangsten: angst voor het falen in de maatschappij, het niet waar kunnen maken van je ambities, maar ook de angst om niet goed terecht te komen en als zwerver te eindigen. De angst om niet goed genoeg te zijn. De angst voor God, niet in staat te zijn om zijn wil na te leven. Sommigen zijn bang voor de dood, maar ook leeft de angst om op een gewelddadige manier aan het einde te komen, de angst om slachtoffer te worden, om doodgeschoten of op een andere manier vermoord te worden.

Er is een grote behoefte onder de jongeren om in groepsverband met elkaar om te gaan. Sommige proberen de erkenning en veiligheid die ze niet altijd bij hun ouders hebben gekregen te compenseren met de acceptatie die ze binnen de groep wel krijgen. De bereidheid om individuele wensen en ideeën opzij te zetten in ruil voor aansluiting bij de groep is dan groot. De mentaliteit en het gedrag binnen die groep kan de levensloop in grote mate beïnvloeden. Of een groep een opbouwende of een destructieve houding heeft, heeft een directe weerslag op de individuen binnen deze groep. De wederzijdse invloed is groot zeker in de leeftijdscategorie van de doelgroep Aansluiting bij een groep gebeurt echter niet uit rationele overwegingen. Pas na de adolescentie realiseert men zich achteraf of de invloed positief of negatief is geweest.

Idealen beperken zich in de eerste plaats tot het eigen leven. Iedereen houdt zich vooral bezig met het proberen te realiseren van de doelstellingen binnen het eigen leven. Of zoals werd opgemerkt *'Dat is al moeilijk genoeg'*. Genoemd werden toch de volgende gemeenschapsidealen: *'ik wil dat Bonaire wereldwijd bekend wordt zodat de economie beter wordt. Dus meer toeristen bijvoorbeeld, maar dat de onze normen en waarden behouden blijven, zodat de natuur niet vernield wordt en we meer recreatie kunnen bouwen'*. De meeste jongeren staan redelijk positief tegenover de maakbaarheid van hun eigen leven. Over de invloed die ze binnen de maatschappij hebben zijn ze veel pessimistischer. Ook het toekomstbeeld is erg onzeker.

Na bovengenoemde schets is het van belang om op te merken dat deze typering net zo goed kenmerkend is voor de leeftijdscategorie als voor de nationaliteit.

8. EINDCONCLUSIE

Toenemende criminaliteit, werkeloosheid, armoede en drugsgebruik tekenen de leefwereld van jongeren in een achterstandssituatie op Curaçao en Bonaire. De jongeren hebben dan ook een negatief maatschappijbeeld, waarbinnen ze zelf geen actieve en opbouwende plaats toegekend hebben gekregen.

Bij het ontbreken van een gefundeerde structuur waarin ruimte is voor het aanleren van verantwoordelijkheid, discipline, vertrouwen, samenwerking, beslissingsbevoegdheid, en een toekomstvisie met perspectief, valt een groep jongeren terug in wat in de directe omgeving voor handen ligt. Door de beperkte communicatie tussen de verschillende bevolkingsgroepen, generaties, klassen en nationaliteiten zowel op politiek, sectoraal, cultureel, emotioneel en educatief gebied blijft de eigen kring besloten.

Veel jongeren hebben op jonge leeftijd al veel meegemaakt en hebben voor situaties gestaan die boven hun macht uitgingen. Achterstanden ontstaan vanuit een onverwerkt verleden - zowel uit een collectief geheugen als vanuit de persoonlijke geschiedenis –en kunnen alleen met bewuste aandacht, tijd en middelen ingehaald worden.

Er is sprake van een groter wordende kloof tussen het normen en waardestelsel en de realiteit. Ook conflicterende normen veroorzaken een grotere complexiteit binnen het referentiekader. Er is duidelijk sprake van een perceptie verschuiving, de verandering in de manier waarop jongeren hun leefwereld beoordelen en benaderen ten opzichte van vorige generaties. Dit kan zich positief ontwikkelen als de normen aangepast worden aan een werkelijkheid met nieuwe mogelijkheden.

Maar dan moet het leven meer kunnen aanbieden dan een vlucht - in de drugs, in materialisme of naar Nederland -.

Een keerpunt kan alleen van binnenuit tot stand komen als het individualisatieproces ook gepaard gaat met de mogelijkheid tot zelfstandigheid en onafhankelijkheid, door uitbreiding en het toegankelijker maken van het scholings-, ontplooiings-, en werkaanbod. Een structuur opgebouwd vanuit een participatieve behoefteanalyse van en met de jeugd. Waardoor de jongeren met de tijd een constructieve praktijkervaring kunnen meenemen waarin eigen inbreng en inzet een vanzelfsprekendheid wordt. Het is de verantwoordelijkheid van de (nationale en internationale) gemeenschap om de middelen en begeleiding tot het opzetten van een open (van binnenuit ontwikkelende) structuur aan te dragen, voorafgaand met de bereidheid om daarin de visie en het belang van de jongeren als leidraad te nemen.

Een gedeelde visie is daarbij niet noodzakelijk zolang de doelstellingen eenduidig zijn.

Pas in een omgeving waarin voldoende en haalbare kansen (ook tweede en tienden) voor het opbouwen van een constructief leven aanwezig zijn kunnen jongeren gestimuleerd worden de verantwoordelijkheid op zich te nemen om daar gebruik van te maken.

Vanuit een perceptie en praktijk waarin jongeren geloven dat hun omgeving en toekomst naar eigen inzicht ingericht kan worden, wordt een vlucht in de werkelijkheid bereikbaar.

'De keuzen die je kan maken zijn afhankelijk van de kansen die je krijgt'.

9. AANBEVELINGEN

Doel van dit en vergelijkbare onderzoeken is om een hand te reiken aan het jeugdbeleid zodat een verdere aansluiting bij de behoeftes van jongeren kan worden gevonden. De belangrijkste peilers zijn daarbij: het geven van een duidelijke plaats en verantwoordelijkheid, het opzetten van een communicatiestructuur waarbij de stem van de jeugd breed vertegenwoordigd is en meegenomen wordt in het beleid. Het jeugdbeleid zou daarmee een toekomstgerichte visie en inbreng kunnen hebben op alle andere sectoren.

Mede in de uitwisseling tussen de generaties en de gevestigde instellingen, kan door de vertegenwoordiging van de jeugd een synthese ontstaan die het algemeen maatschappelijk belang kan dienen. Op een actieve participatie binnen een brede maatschappelijke discussie met en over jongeren, volgt noodzakelijkerwijs het toekennen van een duidelijke rol in het tot uitvoering brengen van genomen beslissingen.

Door jongeren op deze wijze te betrekken kan positieve en constructieve meningsvorming en oplossingsgericht denken onder de jongeren ontwikkelen. En daarmee kunnen leiderschapscapaciteiten ontstaan, door het verkrijgen van keuzemogelijkheden.

Cruciaal binnen deze ontwikkeling en daarmee de belangrijkste vereiste, is het creëren van werkgelegenheid en/of werkervaringplaatsen. Pas als de mogelijkheid aanwezig is tot het verdienen van de benodigde basisinkomsten kan een volgende stap in de ontwikkeling worden genomen. Dit kan op meerdere vlakken bereikbaar worden.

- Door het creëren van werkgelegenheid waarbij vormen/initiatieven tot zelforganisatie gestimuleerd en geconsolideerd dienen te worden.
(Om een voorbeeld te noemen, in de gevangenis maakt een groep vrouwen teddyberen die door familie en kennissenkring buiten worden verkocht).

Veel jongeren geven aan op termijn graag een eigen onderneming te willen beginnen. Gezien de arbeidsmarkt zou als prioriteit gesteld kunnen worden om voor deze groep trajecten op te zetten, bijvoorbeeld door het stimuleren van de ondernemingsgeest en het aanbieden van tailor-made ondernemingscursussen en/ of managementcursussen.

Afhankelijk van de vraag kan dit variëren van het helpen opstellen van een ondernemingsplan en/of het zoeken van een afzetmarkt tot het verstrekken van het benodigde starterskapitaal.

Afhankelijk van hun succes zal dit mede het gezicht van het toekomstig middenkader bepalen en daarmee van de werkgelegenheid in de komende decennia.

Ook het bekijken van de rol van de jongeren in de dienstverlenende sector is belangrijk. De aard van de problemen vraagt om een brede en integraal toepasbare benadering. Gespecialiseerde vakmensen zouden op veel vlakken ingezet moeten worden. Echter door de kosten van het aantrekken van deze expertise en het gebrek aan opleidingen ter plaatse zou een herwaardering van ervaringskennis deze leemte kunnen opvullen. Werknemers die vanuit hun ervaringskennis werken sluiten ook beter aan op de

belevingswereld van de doelgroep. In de praktijk zou men kunnen denken aan het geven van adviestaken in de

jeugdhulp aan moeders of de dienstverlening in het algemeen. Het plaatsen van ex-gedetineerden bij de reclassering. Vroegere drugverslaafden die voor een organisatie voor drugsbehandeling werken. Schooldrop-outs die als begeleiders meewerken bij jeugdactiviteiten of een bemiddelende functie krijgen bij het opzetten van projecten.- Zij zijn diegenen die de moeilijk te bereiken groep wel weten te bereiken.-

Vaak komt juist deze groep, die zich uit een moeilijke situatie hebben weten te bevrijden, toch nog in de marge van de samenleving terecht doordat ze een achterstand in scholing of werkervaring hebben opgelopen. Maar met hun levenservaring zijn ze herkenbaar en kunnen ze een voorbeeldfunctie vervullen voor diegenen die nog steeds in vergelijkbare omstandigheden zitten. Elke hulpinstelling zou een aantal functies kunnen laten vervullen door een werknemer die aan bovenstaand profiel voldoet en expliciet vanuit zijn ervaringskennis adviseert. Ondersteuning op het gebied van didactiek, facilitatie-technieken, werkintegratie en andere relevante cursussen kunnen daarbij voor zowel de instelling als de nieuwe werknemer(s) een zinvolle bijdrage leveren.

Ervaringsdeskundigen, bijvoorbeeld jongeren van de straat, kunnen ook ingezet worden om andere jongeren op straat te bereiken. Om jongeren te bereiken moet het project aantoonbaar maken dat het zinvol is om de tijd in het programma te investeren. Werken op vrijwillige basis alleen om werkervaring op te doen kan als tijdverlies of uitbuiting worden gezien. Om jongeren toch over de streep te trekken moeten er voor de geleverde diensten duidelijk zichtbare resultaten tegenover staan. Zoals een vaste baan na een van tevoren bepaalde termijn, of andere concrete beloningen (zoals het vergoeden van een relevante opleiding).

Een andere vorm om makkelijker in het levensonderhoud te kunnen voorzien, is door de kosten van het levensonderhoud te drukken middels het opzetten van projecten die de mogelijkheid creëren tot opbouwende groepsverbanden. Zoals het opzetten van alternatieve huisvesting. Dit kan in de vorm zijn van jongerenhuizen, huizen voor scholieren, studenten, jonge alleenstaande moeders, of andere jongeren die in een thuissituatie of een ontwikkelingsfase zitten waarvoor het beter is om uit het ouderlijk huis te gaan. De intensiteiten en de vorm van samenleven moet voortkomen uit de verwachtingen en keuzes van de groepen en moeten zich ook onafhankelijk kunnen ontwikkelen van de veronderstellingen van de initiatiefnemers.

Door het gezamenlijk gebruik te maken van faciliteiten zoals een gemeenschappelijke keuken, studieruimte, tuin en projectruimte, maar ook door de ondersteuning van een (studie)begeleider of een kinderoppas, komen ontplooiingsmogelijkheden binnen bereik die op individuele basis niet haalbaar zijn. Dit bespaart naast de kosten ook een hoop tijd en wordt met het aangaan van een taakverdeling het verantwoordelijkheidsbesef gestimuleerd. Nog belangrijker is de ervaring deel uit te maken van een wederzijds stimulerend groepsverband.

Binnen de jeugd- en ook andere jongeren vormingsgroepen, onderwijs etc. zou het accent meer moeten liggen op faciliteren in plaats van scholing. Voorlichting is vaak nog te veel

eenrichtingsverkeer en te weinig uitwisseling. Voorlichters stellen vaak nog de vraag om vervolgens zelf het antwoord in te vullen. Zowel in het bewuster articuleren van de vraag als in het vergelijken van de verschillende antwoorden ontwikkelt de jongere zijn onderscheidingsvermogen en maakt kennis met zijn eigen uniciteit. Door bewust gebruik te maken van het beeldvormingsproces kunnen voorlichters jongeren helpen om hun eigen identiteit te bepalen en een positief zelfbeeld te bestendigen. Een positief en bewust zelfbeeld draagt de verwachting in zich mee dat de maatschappij inrichtbaar is. Dat men zoveel zeggenschap over het eigen leven heeft dat je je leefomstandigheden en daarmee je omgeving naar beste weten kan inrichten. Door een bewust selectie van de media, boeken, vriendenkring, tijdsindeling, scholing en dus in de algehele opvoeding en educatie zou bevestiging en erkenning van de persoon een vanzelfsprekendheid kunnen worden. Om richting te determineren, in eigen talent te geloven en verder te ontwikkelen is de mogelijkheid tot expressie en experimenteren essentieel in het vormingsproces.

In een wereldbeeld waarin men bij machte is invloed uit te kunnen oefenen op je leven en omgeving kan het consumerende karakter ten opzichte van o.a. de media, omslaan in het actief neerzetten van een eigen beeld en geluid.

Muziek en andere creatieve uitingsvormen spelen hierin een heel belangrijke rol. Vooral muziek (tekst) heeft een grote invloed op het beeld dat jongeren van zichzelf en de maatschappij hebben. Toegang tot faciliteiten zoals muziek- en dansstudio maar ook muziek- en boekenuitleen en documentatiecentra en toegang tot ateliers, doka en filmwerkplaatsen waar onder begeleiding (indien gevraagd) jongeren met elkaar talenten kunnen ontdekken en ontwikkelen en waarbij kunst en creativiteit een nieuwe impuls kunnen vormen in de communicatie, zouden voor iedereen toegankelijk moeten zijn.

Het toerusten van wijkcentra en het afstemmen van programma van de wijkcentra op het eiland kunnen hierin een coördinerende factor zijn. Hierbij kan op eilandelijk niveau vervolgens aansluiting gezocht worden bij nationale, regionale en internationale jeugduitwisselingsprojecten op het gebied van talentenjachten, maar ook symposia, jeugdboekenbeurzen, programma's ter stimulering van de interesse van jongeren op het gebied van wetenschap en techniek, sport, internationale samenwerking, en anderen, afhankelijk van de bepaalde interessegebieden.

Op internationaal niveau, in de postmoderne samenleving, wordt de keuze aan beroepen groter en daarmee wordt dus ook de mogelijkheid op om op meerdere vlakken ervaring op te doen belangrijker.

Het zich interesseren voor minder voor de hand liggende beroepen en talenkennis worden dan ook een belangrijk pré voor diegenen die zich willen oriënteren op de internationale arbeidsmarkt.

Een groep jongeren maakt slechts in beperkte mate of soms helemaal niet kennis met boeken. Daarom luistert de keuze van boekenlijsten of verplichte literatuur -maar ook voorleesboeken op jongere leeftijd in de lagere klassen- nauw. Deze keuzes zullen mede bepalen of ook in een later stadium de interesse voor lezen blijvend is, zeker in die gevallen waar die stimulans van huis uit ontbreekt. Een overweging bij de keuze voor een boek is, of de schrijver in staat is om aan te sluiten bij de belevingswereld van het kind. Naast en aantal onmiskenbare grote schrijvers die op wereldniveau herkenbaar zijn, zal

een boek voor jongeren op de Antillen meer aanspreken als het boek ook gaat over die zaken die op dat moment voor hem/haar een rol spelen. Dit kan door bijvoorbeeld boeken van Antilliaanse schrijvers een prominentere plaats in te laten nemen. Ook om het historisch besef van de eigen cultuur te vergroten. Of door schrijfwedstrijden te organiseren voor jonge schrijvers. Zo kunnen bijvoorbeeld de verhalen van andere zwarte schrijfsters voor jonge meisjes in de puberteit een steun en een belangrijk houvast in het identificatie- en emancipatieproces bieden. Daarnaast kunnen (interactief)toneel, (voorgedragen) poëzie maar ook rap en karaoke een evenredige waardevolle kennis-, en uitwisselingsbron zijn.

In het algemeen zou ook binnen de seksuele voorlichting, waar nu vooral het accent ligt op het gebruiken van condooms en andere praktische zaken, meer tijd genomen moeten worden om over genderverschillen, het omgaan met gevoelens (verliefd zijn, erotiek, houding en bepaling van een eigen standpunt ten opzichte van de verschillende relatievormen etc.) te kunnen bespreken.

De toegankelijkheid van jongeren aan culturele en sportieve evenementen zou met een alternatief prijssysteem kunnen worden vergroot. Bijvoorbeeld door het invoeren van een algemene jongerenpas, die onafhankelijk van clubs en verenigingen is te gebruiken. Wijkcentra, sportclubs en andere verenigingen zouden in overleg met de overheid kunnen berekenen of dit een haalbare zet is om de jeugdactiviteit te vergroten. Bij meer centraal georganiseerde evenementen, bijvoorbeeld in de wijkcentra, zouden speciale lijndiensten voor jongeren de uitsluiting van sommige jongeren(groepen) kunnen helpen voorkomen.

Inspelen op de leefwereld van jongeren met een achterstand, houdt ook in dat bij het aanreiken van een ontwikkelingstraject rekening gehouden moet worden met de mogelijke tegenslagen die deze jongeren in hun directe omgeving moeten overwinnen. In praktische zin zal dit betekenen dat scholing en werkervaringsplaatsen in fases worden aangeboden. Als scholing en tweede kans onderwijs op de verschillende niveaus in modules te volgen is (bijvoorbeeld van twee à drie maanden) wordt voorkomen dat in periodes van een tijdelijke baantje of in een periode van acute problemen de opleiding voortijdig stopgezet moet worden. Zo kan worden voorkomen dat jongeren voor onmogelijke keuzes komen te staan. Als deze flexibiliteit gepaard gaat met discipline, door bijvoorbeeld wel een aanwezigheidsgraad voor de lopende module te hanteren, kan stapsgewijs gebouwd worden aan een loopbaan. Op deze wijze ontstaat er toch een overzicht ook voor die jongeren die niet in een positie zitten dat ze jaren vooruit kunnen plannen, noch consistentie kunnen bewaren gezien hun omstandigheden. De haalbaarheid vergroten door stapsgewijs te kunnen plannen zal de motivatie ten goede komen. Natuurlijk verandert dat daarmee niets voor die jongeren die wel hun educatie binnen het reguliere systeem doorlopen. Maar daarnaast ontstaat er een parallelle structuur, al dan niet binnen het bestaande schoolsysteem, om vaksgewijs certificaten te behalen en verder te bouwen op de al behaalde resultaten.

10. APPENDIX

Uitwerking workshop 20 juni 2002, Vormingscentrum Santa Rosa , Curaçao

Wat voor problemen komen jullie tegen in jullie leven?

- 1- De drug is een probleem voor de jeugd aangezien het gevaar brengt voor het leven van de mens.
- 2- De diefstal is enigszins als een soort levensonderhoud geworden want dat doen de drugverslaafden om aan hun behoefte te voorzien
- 3- Het doden is pijnlijk voor de mens maar helaas worden de problemen van de drugshandelaars op die manier geregeld. De familie moet als gevolg ook voor de consequenties boeten.
- 4- De verkrachting is wat de mannen die geen enkele waarde voor de vrouwen bezitten, doen. Ook wordt deze daad door de drugverslaafden, die geen eigen vrouw kunnen vinden vanwege de verachting tegen hen gedaan.
- 5- Het kwellen is heel triest en veel mensen zien de pijn van de familie en de slachtoffer niet.
- 6- Tienerzwangerschap; vooral wanneer deze meisjes de school niet af kunnen ronden.
- 7- De drugs die als gevolg invloed op jouw gedrag op school uitoefent.

- 1- De drug: ik vind dat de drug de oorzaak is van de zoveelste problemen die we hier op Curaçao geconfronteerd mee worden. Zoals bijv: het doden, het stelen. Tegenwoordig zie je veel jongeren die voor het een of andere reden 'bolletjes' slikken of drugs gebruiken.
Ik wens dat er een oplossing voor dit probleem komt.
- 2- De diefstal: ik denk dat dit probleem meestal het gevolg is van de financiële problemen die in een huis kan ontstaan.
- 3- Criminaliteit: ik denk dat iemand die actief hierin is geen hart heeft. Tegenwoordig worden we veel met dit probleem geconfronteerd. Volgens mij ligt de oorzaak van hem bij het gebrek aan genegenheid en liefde thuis.
- 4- De geweldpleging: ik vind iemand dat hiermee te maken heeft een slecht persoon. Want het geweld is heel ernstig.

- 1- De mogelijkheden om verder te studeren met name om een studiebeurs te ontvangen is beperkt naarmate je ouder wordt.
- 2- Op school: de Nederlands als voertaal en niet het Papiaments.
- 3- De onderstand is heel erg weinig.
- 4- Er is geen werk voor de oudere mensen.

- 1- De verslaafdheid (ik ben verslaafd)
- 2- Mijn karakter (ik moet mijn handelingen serieuzer aannemen)
- 3- Ik moet stoppen dingen op eigen initiatief te doen en ik moet meer met mensen praten die betrouwbaar zijn.
- 4- Werkloosheid (aangezien ik geen ervaringen en ook geen diploma heb)
- 5- Het geld (het is moeilijk om het zomaar te krijgen. Anders moet je: drugs verkopen, bolletjes slikken of ergens stelen.
- 6- Te veel aan criminaliteit.
- 7- Auto (geen rijbewijs) het wordt dan moeilijk voor mij om naar alle plaatsen waar ik wil te gaan.

- 1- Ik woon niet met mijn moeder en we hebben geen huis. Ik verblijf in een internaat.
- 2- De mensen die niet voor hun dieren zorgen maar het is alsof ze in plaats daarvan de dieren mishandelen en dat is heel erg. Ik vind het een zonde.
- 3- Ik wil de kans krijgen om een goed dierenarts te worden maar daarvoor moet ik een heel hoge opleiding gaan volgen.
Ik wil iets gaan doen als bijv. werken aan het verzorgen van al de dieren hier op Curaçao.

- 1- als ik een jongen zie die aan het roken is.
- 2- Ik kan mijn dingen niet uit eigen initiatief nemen.
- 3- Ik ga momenteel niet naar school.
- 4- Het openbaar vervoer dat niet optimaal is. Bijv: op Punda krijg ik niet gauw een bus om naar huis te gaan.
- 5- Er lopen te veel 'chollers'(drugverslaafden, die vies eruit zien) waardoor ik me bang voel.

Vragenlijst

Geslacht, leeftijd, opleiding, een ding waar je van houdt?

Wat waardeer je aan het leven op Curaçao?

Wat vind je hier moeilijk ?

Welke kans zou je willen krijgen ?

Welke keus zou je opnieuw willen maken?

Waarom koos je toen anders?

Waarom kies je nu anders ?

Wat is op dit moment het allerbelangrijkste in je leven?

Waar haal je hoop en vertrouwen uit?

Wat betekent succes voor je?

De Stellingen

- 1-Meisjes zijn vaak succesvoller dan jongens
- 2-Het leven op Curaçao zal over 15 à 20 jaar beter zijn dan nu.
- 3-Vriendschap is belangrijker dan een vaste partner
- 4-Als je meer vrijheid krijgt neem je meer verantwoordelijkheid
- 5-Je kan zelf vorm geven aan je leven

Enkele meningen die uit de discussie naar voren kwamen:

- Ad 1- Meisjes zijn vaak succesvoller dan jongens

Eens:

- Als je ziet hoeveel de vrouwen hebben moeten vechten om gewaardeerd te worden dan zeg je : ‘Inderdaad.’
- Er zijn veel vrouwen die in de hogere posities zitten.

Niet eens:

- Niet waar, er bestaan meer meisjes dan jongens op deze wereld en dan kun je dat niet zeggen.
- Het is heel relatief, want je moet je afvragen: ‘op welk gebied?’ dan kun je misschien een goed antwoord geven.

- Ad 2- Het leven op Curaçao zal over 15 a 20 jaar beter zijn dan nu

Eens:

- We moeten een optimistische visie hebben, dus dat het beter met Curaçao zal gaan.
- Tegenwoordig hebben we op Curaçao meer en meer gebedsgroepen en meer en meer mensen worden bewust gemaakt van de behoefte aan God. En als we zo blijven zal het zeker goed met Curaçao gaan.

Niet eens:

- Met deze regering van nu, zie ik dat niet zitten. Het zal zeker niet beter worden, het zal slechter worden.
- Wij zullen niet een kans krijgen om het eiland te helpen (qua regering). Degenen die in de toekomst ons eiland zullen gaan regeren, zullen de kinderen van de huidige ministers zijn. En dan blijven de dingen hetzelfde.
- Met technologisering zullen we meer werkloosheid hebben, veel arbeid zal meer en meer door machines worden vervangen.

- Ad 3- Vriendschap is belangrijker dan een vaste partner

Eens:

- Vriendschap is voor altijd. Jouw partner kan nu bij jou zijn, maar morgen niet meer en wat heb je nu? Jouw vrienden blijven voor altijd.
- Een partner kan je altijd vervangen en je kan een goede vinden, maar goede vrienden kan je niet altijd vinden, dus daarom moet je de vriendschap boven alles verzorgen.

Niet eens:

- <meisje> Je kan geen familie (met kinderen) bouwen met je vriendin.
- Een vriendin kan niet voor je werken, dus bijv. de helft van haar salaris aan jouw geven; maar jouw partner wel.

- Ad 4- Als je meer vrijheid krijgt neem je meer verantwoordelijkheid

Eens:

- Je kan jezelf dan veroorloven om meer dingen te doen.

Niet eens:

- Met minder vrijheid, heb je toch veel verantwoordelijkheid.

- Ad 5- Je kan zelf vorm geven aan je leven

Eens:

- Zeker weten: ik kies wat ik met mijn leven doe en als gevolg hoe ik mijn leven vorm geef.
- Je kan uiteindelijk toch kiezen hoewel er dingen in je leven gebeuren die je niet begunstigen.

Niet eens:

- Anderen geven vorm aan jouw leven (als je bijv. in een internaat verblijf)
- We zijn eigenlijk beperkt door onze maatschappij. Zij geven vorm aan ons leven.